«Қазақстан инжиниринг» ұлттық компаниясы» АҚ

2022 жылдың 31 желтоқсанында аяқталған жылға,
ХҚЕС сәйкес дайындалған шоғырландырылған қаржылық есептілік

Астана 2023

МАЗМҰНЫ

Шоғырландырылған қаржылық есептілік

Кірістер мен шығындар және өзге де жиынтық табыс жөніндегі шоғырландырылған есеп 1
Қаржылық жағдай жөніндегі шоғырландырылған есеп 2
Ақша қаражатының қозғалысы жөніндегі шоғырландырылған есеп 3
Жеке капиталдағы өзгерістер жөніндегі шоғырландырылған есеп 4

Шоғырландырылған қаржылық есептілікке ескертпелер мен есеп саясатының негізгі ережелері

1. Жалпы ақпарат 5
2. Қаржылық есептілігін дайындау негіздері 5
3. Табыстар 7
4. Өткізудің өзіндік құны 8
5. Өткізу бойынша шығындар 8
6. Жалпы әкімшілік шығындар 8
7. Құнсызданудан болған залалдарды қалпына келтіру (залал), таза 8
8. Өзге операциялық табыстар, таза 9
9. Қаржылық кірістер, таза 10
10. Табыс салығы 10
11. Негізгі құралдар 12
12. Бірлескен және қауымдастырылған мекемелерге арналған инвестиция 13
13. Берілген қарыздар 14
14. Қолдануға шектелген ақша қаражаты 15
15. Өзге ұзақ мерзімді активтер 15
16. Тауарлы-материалдық қорлар 15
17. Берілген аванстар және өзге активтер 15
18. Сауда және өзге дебиторлық берешек 16
19. Ақша қаражаты және олардың эквиваленттері 16
20. Капитал 16
21. Қарыздар 17
22. Сауда және өзге кредиторлық берешек 17
23. Бағалау міндеттемелері 18
24. Алынған аванстар 18
25. Операциялық қызметтен түскен ақшалай қаражаттардың таза (шығысымен) түсімімен салық салынғанға дейінгі шығынды салыстырып тексеру 18
26. Қаржылық тәуекелдерді басқарудың мақсаттары мен саясаты 19
27. Шартты және әлеуетті міндеттемелер 22
28. Байланысты тараптармен жасалған операциялар 23
29. Топ туралы ақпарат 25
30. Есеп саясатының негізгі ережелері 25
31. Есептік кезеңнен кейінгі оқиғалар 31

Moore Kazakhstan
«Нұрлы Тау» бизнес-орталығы, 1А,
2-ші қабат, Әл-Фараби даңғылы 5,
Алматы, Қазақстан, 050059
T +7 727 266 99 04
E info@moore.kz
kazakhstan.moore-global.com

ТӘУЕЛСІЗ АУДИТОРЛАР ЕСЕБІ

«Қазақстан инжиниринг» ұлттық компаниясы» АҚ акционеріне

Пікір

Біз «Қазақстан инжиниринг» ұлттық компаниясы» АҚ және оның еншілес кәсіпорындарының (бұдан әрі – «Топ»), осы құжатқа біріктірілген 2022 жылдың 31 желтоқсанындағы қаржылық жағдайы бойынша шоғырландырылған есептен, кірістер мен шығындар және өзге де жиынтық залал бойынша шоғырландырылған есептен, ақша қаражатының қозғалысы бойынша шоғырландырылған есептен, аталған күнге аяқталған жылдағы жеке капиталдағы өзгерістер бойынша шоғырландырылған есептен, сондай-ақ, қаржылық есептіліктің ескертпелері мен шоғырландырылған есеп саясатының қысқаша сипаттауынан тұратын қаржылық есептілікке аудит жүргіздік.

Біздің пікірімізше, табысталған шоғырландырылған қаржылық есептілік 2022 жылдың 31 желтоқсанындағы Топтың қаржылық жағдайын, сондай-ақ, шаруашылық қызметінің нәтижелерін және аталған күнге аяқталған жылдағы ақша қаражатының қозғалысын Халықаралық Қаржылық Есептілік Стандарттар (бұдан әрі - «ХҚЕС») талаптарына сәйкес барлық елеулі аспектілері бойынша шынайы қамтып көрсетеді.

Пікір білдіруге негіз

Біз Халықаралық Аудит Стандарттарына (бұдан әрі – «ХАС») сәйкес аудит жүргіздік. Біздің жауапкершілігіміз осы стандарттарға сәйкес есебіміздің «Шоғырландырылған қаржылық есептілік бойынша аудит жүргізудегі аудитордың жауапкершілігі» тарауында баяндалған. Біз Бухгалтерлерге арналған халықаралық әдеп стандарттары Кеңесінің кәсіби бухгалтерлердің әдеп Кодексіне (бұдан әрі – «БХӘСК Кодексі») және Қазақстан Республикасындағы шоғырландырылған қаржылық есептілік бойынша біздің аудитке қойылатын әдептік талаптарға сәйкес Топқа қатысты тәуелсіз болып табыламыз және осы аталған талаптарға және БХӘСК Кодексіне сәйкес басқа да әдептік міндеттемелерді орындадық. Біз пікіріміздің негізі бола алатын жұмыс барысында алынған аудиторлық дәлелдердің толық және дұрыс екендігіне кәміл сенімдіміз.

Маңызды жағдай - қызметтің үздіксіздігі

Шоғырландырылған қаржылық есептілікке 2(ә) ескертпеде көрсетілгендей, 2022 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша топтың жинақталған шығыны 9,261,799 мың теңгені құрады және оның ағымдағы міндеттемелері ағымдағы активтерден 919,882 мың теңгеге асып түсті. Бұл шарттар айтарлықтай белгісіздіктің болуын көрсетеді, бұл топтың үздіксіз қызметті жалғастыру қабілетіне айтарлықтай күмән тудыруы мүмкін. Біздің пікірімізде осы мәселеге қатысты ескертпелер жоқ.

Шоғырландырылған қаржылық есептілігіне қатысты басшылықтың және корпоративтік басқаруға жауапты тұлғалардың жауапкершілігі

Топ Басшылығы ХҚЕС сәйкес осы шоғырландырылған қаржылық есептілікті дайындау және шынайы табыстау, сондай-ақ, Топтың пікірінше ықыласссыз әрекеттер немесе қателерден болатын елеулі бұрмалауы жоқ шоғырландырылған қаржылық есептілікті дайындау үшін қажетті ішкі бақылау жүйесін қамтамасыз етуіне жауапты.

Шоғырландырылған қаржылық есептілікті дайындау кезінде Басшылық Топтың үздіксіз негізде өз қызметін жалғастыру қабілетін бағалау үшін, үздіксіз қызметке қатысты мәліметтерді тиісті жағдайларда жария ету үшін және Басшылық Топты жоюды, қызметін тоқтатуды көздеу жағдайларын немесе қызметті жою мен тоқтатудан басқа баламаның жоқтығының болмағандығын есепке алмағанда, қызметтің үздіксіздігі туралы жорамалдың негізінде есептілікті дайындау үшін жауапты болып табылады.

Топ Басшылығы шоғырландырылған қаржылық есептілікті дайындау процесін бақылау үшін жауапты болып табылады.

Тәуелсіз фирма – әлемнің ірі қалаларында орналасқан
Moore Global Network Limited халықаралық желісінің мүшесі

Шоғырландырылған қаржылық есептілігіне қатысты аудитордың жауапкершілігі

Біздің аудитіміздің мақсаты шоғырландырылған қаржылық есептілікте ықылассыз әрекеттер немесе қателер нәтижесінде пайда болатын жалпылай маңызды бұрмалаулардың жоқ екендігі туралы толықтай сенімділікке ие болу және пікірімізді білдіретін тәуелсіз аудиторлар есебін шығару. Жеткілікті сенімділік сенімділіктің жоғарғы деңгейі болып табылады, алайда, ХАС сәйкес жүргізілген аудит маңызды бұрмалауларды, егер бар болса, әрқашан анықтай алатындығына кепілдік бере алмайды. Бұрмалаулар ықылассыз әрекеттер немесе қателер салдарынан орын алуы мүмкін, және, егер басқалардан бөлек немесе бірге шоғырландырылған қаржылық есептілікті пайдаланушылардың осы шоғырландырылған қаржылық есептілік негізінде қабылданатын экономикалық шешімдеріне ықпал ете алса, олар маңызды деп қаралады.

Біздің аудитте ХАС сәйкес кәсіби пайымдаманы қолданамыз және аудитті жоспарлау мен жүргізу барысында кәсіби күмәншілдік қағидасын басшылыққа аламыз. Сонымен қатар:

- Ықылассыз әрекеттер немесе қателер салдарынан болған шоғырландырылған қаржылық есептіліктің маңызды бұрмалау қауіптерін анықтаймыз және бағалаймыз, осы тәуекелдерді табу үшін аудиторлық тәсілдерді жасаймыз және қолданамыз, және өз пікірімізді білдіру үшін толық және тиісті аудиторлық дәлелдерді аламыз. Ықылассыз әрекеттер салдарынан пайда болатын маңызды бұрмалауларды таппау қаупі қателер салдарынан пайда болатын маңызды бұрмалауларды таппау қаупінен жоғарырақ, өйткені ықылассыз әрекеттерге келісім, алдау, әдейі қалдырып кету, ақпаратты бұрмалап беру немесе ішкі бақылау жүйесін айналып өту әрекеттері жатады;
- Аудит процесінде қолдану үшін қалыптасқан жағдайда пайдалана алатын аудиторлық тәсілдерді жасау мақсатында, бірақ Топтың ішкі бақылау жүйесінің тиімділігі туралы пікір білдіру мақсатында емес, ішкі бақылау жүйесін зерттейміз;
- Қолданыстағы есеп саясатының дұрыстығын және бухгалтерлік бағалардың негізділігін, басшылық дайындаған ақпараттың тиісті түрде ашылуын зерттейміз;
- Басшылықтың қызмет үздіксіздігі қағидасын қолдану заңдылығы туралы және Топтың үздіксіз негізде өз қызметін жалғастыру қабілетіне күмән келтіруі мүмкін жағдайдарларға байланысты елеулі белгісіздікті анықтайтын аудиторлық дәлелдер негізінде қорытынды жасаймыз. Елеулі белгісіздіктің бар екендігіне көз жеткізген жағдайларда біз аудиторлық есебімізде шоғырландырылған қаржылық есептілікке жасалатын ескертпелерге назар аударуымыз қажет немесе тиісті деңгейде ақпаратты ашпау жағдайында пікірімізді өзгертуіміз қажет. Біздің тұжырымымыз есебіміздің дайындалу күніне алынған аудиторлық дәлелдерге негізделеді. Алайда, келешектегі оқиғалар немесе шарттар Топтың үздіксіз негізде өз қызметін жалғастыра алу қабілетіне әсер етуі мүмкін;
- Шоғырландырылған қаржылық есептіліктің жалпы құрамын, құрылымын және мазмұнын, сонымен қатар, ақпараттың ашылуын, осыған негізделген операциялар мен оқиғалардың дұрыстығын қамтамасыз етілуін бағалаймыз;
- Шоғырландырылған қаржылық есептілік туралы пікір білдіру үшін ұйымдардың қаржылық ақпаратына немесе топ ішіндегі қызметке қатысты жеткілікті тиісті аудиторлық дәлелдер аламыз. Біз топтың аудитін басқаруға, бақылауға және жүргізуге жауап береміз. Біз өзіміздің аудиторлық пікіріміз үшін жауаптымыз.

Шоғырландырылған қаржылық есептілігіне қатысты аудитордың жауапкершілігі, жалғасы

Біз Топты басқаратын тұлғаларға жоспарланған аудит көлемі мен мерзімдері туралы, сондай-ақ, аудит барысында көзге түскен маңызды аудиторлық ескертулер, ішкі бақылау жүйесінің елеулі кемшіліктері туралы хабар береміз.

Бекітемін

Серик Кожикенов
Жоба жетекшісі
Аудитор, біліктілік куәлігі № 0000557, Қазақстан Республикасының Қаржы Министрлігімен 2003 жылдың 24 желтоқсанда берілген
Атқарушы директор
«Moore Kazakhstan» ЖШС
2023 жылғы 15 маусым

Нурман Жиенбай
Аудит бойынша менеджері

Қазақстан Республикасының Қаржы Министрлігімен 2022 жылдың 16 маусымда берілген аудиторлық қызметпен айналысу құқығын беретін № 22011362 мемлекеттік лицензия

TRANSLATED

мың теңге (егер басқаша көрсетілмесе)	Ескертпе	2022	2021
ҮЗДІКСІЗ ҚЫЗМЕТ			
Табыстар	3	58,771,471	92,419,901
Өткізудің өзіндік құны	4	(53,290,775)	(85,145,479)
Жалпы табыс		**5,480,696**	**7,274,422**
Өткізу бойынша шығындар	5	(1,151,741)	(1,076,994)
Жалпы әкімшілік шығындар	6	(4,523,102)	(4,564,070)
Құнсызданудан болған залалдарды қалпына келтіру (залал), таза	7	578,944	(1,115,416)
Өзге операциялық табыстар, таза	8	3,871,852	768,512
Операциялық табыс		**4,256,649**	**1,286,454**
Бірлескен және қауымдасқан кәсіпорындар кірістерінің үлесі	12	583,486	169,330
Қаржылық кірістер, таза	9	1,170,015	1,460,318
Бағам айырмадан табыс (шығын)		225,512	(187,611)
Салық салынғанға дейінгі табыс		**6,235,662**	**2,728,491**
Табыс салығы бойынша шығын	10(а)	(1,107,168)	(812,376)
Жыл ішіндегі табыс		**5,128,494**	**1,916,115**
ТОҚТАТЫЛҒАН ҚЫЗМЕТ			
Тоқтатылған қызметтен түскен таза залал		–	(23,014)
Жыл ішіндегі табыс		**5,128,494**	**1,893,101**
Жыл ішіндегі өзге де жиынтық кіріс		–	–
Жыл ішіндегі жалпы жиынтық табыс		**5,128,494**	**1,893,101**
оның ішінде тиесілі:			
Компания Акционерлеріне		5,113,899	1,927,436
Бақыланбайтын үлеске		14,595	(34,335)

Осы шоғырландырылған қаржылық есептілікті Топтың басшылығы 2023 жылдың 15 маусымында бекітіп, оның атынан қол қойған:

Теміржан Абдрахманов Басқарма Төрағасы	**Гарып Исматов** Басқарма Төрағасының экономика және қаржы бойынша орынбасары	**Гульвира Икматова** Бас бухгалтер

TRANSLATED

мың теңге	Ескертпе	2022	2021
АКТИВТЕР			
Айналымнан тыс активтер			
Негізгі құралдар	11	41,106,509	42,903,940
Инвестициялық жылжымайтын мүлік		243,643	248,818
Материалдық емес активтер		338,183	336,041
Бірлескен және қауымдастырылған мекемелерге арналған инвестиция	12	6,876,240	6,715,752
Кейінге қалдырылған салық активтері	10(е)	1,827,465	1,944,008
Берілген қарыздар	13	9,669	2,192,197
Қолдануға шектелген ақша қаражаты	14	2,474,148	2,573,936
Өзге ұзақ мерзімді активтер	15	2,115,935	2,122,307
		54,991,792	59,036,999
Ағымдағы активтер			
Тауарлы-материалдық қорлар	16	21,061,675	16,525,323
Табыс салығы бойынша алдын ала төлем		1,804,303	878,745
Берілген аванстар және өзге активтер	17	18,193,887	13,775,882
Сауда және өзге дебиторлық берешек	18	5,233,457	6,870,973
Берілген қарыздар	13	1,579,313	–
Қолдануға шектелген ақша қаражаты	14	426,566	516,486
Банк депозиттері		–	2,640
Ақша қаражаты және олардың эквиваленттері	19	24,883,812	28,228,867
		73,183,013	66,798,916
Сатуға арналған активтер		184,087	215,951
АКТИВТЕР ЖИЫНЫ		**128,358,892**	**126,051,866**
КАПИТАЛ ЖӘНЕ МІНДЕТТЕМЕЛЕР			
Капитал мен резервтер			
Акционерлік капитал	20(а)	58,323,806	58,323,806
Қосымша төленген капитал		412,406	412,406
Өтелмеген залал		(9,261,799)	(14,375,698)
Компания акционерлерінің үлесі		49,474,413	44,360,514
Бақыланбайтын үлес		342,446	338,777
		49,816,859	44,699,291
Ұзақ мерзімді міндеттемелер			
Қарыздар және ұзақ мерзімді жалдау	21	2,827,247	4,048,878
Төлеуге берілетін артықшылықты акциялар бойынша дивидендтер		776,347	780,701
Сауда және өзге кредиторлық берешек	22	392,335	436,840
Кейінге қалдырылған салықтық міндеттемесі	10(е)	443,209	399,632
		4,439,138	5,666,051
Ағымдағы міндеттемелер			
Қарыздар және ұзақ мерзімді жалдау	21	22,491,776	22,566,049
Кейінге қалдырылған кіріс - мемлекеттік субсидия	21	192,344	425,642
Сауда және өзге кредиторлық берешек	22	13,527,331	15,282,616
Бағалау міндеттемелері	23	3,740,235	5,277,132
Алынған аванстар	24	33,634,075	31,255,891
Төлеуге берілетін артықшылықты акциялар бойынша дивидендтер		511,829	469,507
Төленетін табыс салығы		5,305	409,687
		74,102,895	75,686,524
МІНДЕТТЕМЕЛЕР ЖИЫНЫ		78,542,033	81,352,575
КАПИТАЛ ЖӘНЕ МІНДЕТТЕМЕЛЕР ЖИЫНЫ		**128,358,892**	**126,051,866**

TRANSLATED

мың теңге	Ескертпе	2022	2021
ОПЕРАЦИЯЛЫҚ ҚЫЗМЕТ			
Сатып алушылардан түсетін ақша қаражаты түсімі		74,023,714	80,466,193
Қызметкерлерге төленетін ақша қаражаты		(9,266,433)	(8,411,490)
Өзге салықтар мен міндетті әлеуметтік төлемдер		(10,464,338)	(10,561,125)
Жеткізушілерге төленетін ақша қаражаты		(54,938,155)	(61,439,970)
Операциялық қызмет бойынша ақша қаражатының табыс салығын төлеу алдындағы түсімі	25	(645,212)	53,608
Алынған пайыздар		2,613,090	1,888,740
Төленген пайыздар	21	(1,012,185)	(1,188,516)
Төленген табыс салығы		(1,482,056)	(1,998,717)
Операциялық қызмет бойынша түскен (пайдаланылған) таза ақша қаражаты		**(526,363)**	**(1,244,885)**
ИНВЕСТИЦИЯЛЫҚ ҚЫЗМЕТ			
Негізгі құралдарды сатып алу		(872,595)	(1,475,551)
Негізгі құралдарды сатудан түсетін түсімдер		22,607	78,950
Материалдық емес активтерді сатып алу		(76,572)	(138,741)
Басқа инвестицияларды сатып алу		(65,047)	–
Еншілес және қауымдасқан кәсіпорындардағы қатысу үлестерін сатудан түсетін түсімдер		403,882	1,401,735
Еншілес кәсіпорындардың шығуы		(254)	(2,866)
Банктік депозиттің төмендеуі		2,640	–
Қарыздар беру	13	(132,469)	–
Берілген қарыздарды өтеу	13	559,606	–
Табыс салығын шегергенде алынған дивидендтер		382,810	576,430
Инвестициялық қызмет бойынша (пайдаланылған) түскен таза ақша қаражаты		**224,608**	**439,957**
ҚАРЖЫЛЫҚ ҚЫЗМЕТ			
Қарыздар бойынша түсімдер	21	3,326,864	7,388,028
Қарыздарды өтеу	21	(6,059,634)	(8,843,355)
Дивидендтерді төлеу	20(ә)	(10,926)	(327,023)
Қаржылық қызмет бойынша пайдаланылған таза ақша қаражаты		**(2,743,696)**	**(1,782,350)**
Ақша қаражатының таза ұлғаюы (азаюы)		(3,045,451)	(2,587,278)
Валюта бағамының өзгеруінің ақша қаражатына ықпалы		(299,604)	118,048
Жыл басындағы ақша қаражаты және олардың эквиваленттері		28,228,867	30,698,097
Жыл соңындағы ақша қаражаты және олардың эквиваленттері	19	**24,883,812**	**28,228,867**

Тура және жанама әдіс бойынша жиналған операциялық қызмет бойынша ақша қаражатының ағымын салыстыру мен ақшасыз операциялар 25 ескертпеде көрсетілген.

TRANSLATED

«Қазақстан инжиниринг» ұлттық компаниясы» АҚ
Жеке капиталдағы өзгерістер жөніндегі шоғырландырылған есеп
2022 жылдың 31 желтоқсанында аяқталған жылға

мың теңге	Ескертпе	Акционерлік капитал	Қосымша төленген капитал	Өтелмеген залал	Компания акционерлерінің үлесі	Бақыланбайтын үлес	Барлығы
2021 жылдың 1 қаңтарына		57,118,832	412,406	(15,978,400)	41,552,838	879,720	42,432,558
Жыл ішіндегі жиынтық залал		–	–	1,927,436	1,927,436	(34,335)	1,893,101
Акциялар шығару	20(а)	1,204,974	–	–	1,204,974	–	1,204,974
Еншілес кәсіпорынның шығуы		–	–	–	–	(495,705)	(495,705)
Жарияланған дивидендтер	20(ә)	–	–	(324,734)	(324,734)	(10,903)	(335,637)
2021 жылдың 31 желтоқсанына		**58,323,806**	**412,406**	**(14,375,698)**	**44,360,514**	**338,777**	**44,699,291**
Жыл ішіндегі жиынтық кіріс		–	–	5,113,899	5,113,899	14,595	5,128,494
Жарияланған дивидендтер	20(ә)	–	–	–	–	(10,926)	(10,926)
2022 жылдың 31 желтоқсанына		**58,323,806**	**412,406**	**(9,261,799)**	**49,474,413**	**342,446**	**49,816,859**

5 беттен 31 бетке дейінгі ескертпелер осы шоғырландырылған қаржылық есептіліктің ажырамас бөлігі болып табылады

TRANSLATED

1. Жалпы ақпарат

(а) Мекеме және қызмет

«Қазақстан инжиниринг» ұлттық компаниясы» АҚ (бұдан әрі – «Компания») – Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2003 жылғы наурыздағы қаулысымен құрылған акционерлік қоғам. Компанияның негізгі кеңсесі келесі мекен-жай бойынша тіркелген және орналасқан: Қазақстан Республикасы, Нұр-Сұлтан қаласы, Керей-Жәнібек хандар көшесі, 12А.

Осы шоғырландырылған қаржылық есеп Компания мен оның еншілес мекелемелерін қамитиды (бұдан әрі – «Топ»). Компанияның еншілес мекемелері 30 ескертуде көрсетілген. Топтың жалғыз акционері мен соңғы бақылау тарабы Қазақстан Республикасының индустрия мен инфрақұрылымдық даму министрлігі атынан Қазақстан Республикасының Үкіметі болып табылады.

Топтың негізгі қызмет түрлері:

- қорғаныс, қосарлы және азаматтық қолданыстағы тауарлар мен құрал-жабдықтарды дамыту, өндіру, ату және жою жөніндегі мемлекеттік саясатты іске асыруға қатысу;
- ішкі сұранысты және экспортты қамтамасыз ету үшін қорғаныс және қосарланған өнімдерді дамыту мен өндірудің ағымдағы және ұзақ мерзімді салааралық бағдарламаларын әзірлеуге және іске асыруға қатысу;
- Қазақстан Республикасының Қарулы күштері мен басқа әскери бөлімдеріне әскери техниканы және қос мақсаттағы өнімдерді өндіру және импорттау, сондай-ақ оларды экспорттау;
- әскери-өнеркәсіптік кешенді конверсиялау бағдарламалары мен даму бағдарламаларын әзірлеу және іске асыру;
- мемлекеттік қорғаныс тапсырыстарын орындауға қатысу; жұмылдыру резервтерін құру және сақтау жөніндегі жоспарлар қалыптастыру және іске асыру;
- мұнай мен газ, теміржол, авиация, ауыл шарушылық, кеме жасау құрал-жабдықтарын өндіру, азаматтық мақсаттағы тауарларды өндіру.

2022 жылдың 31 желтоқсанында Топта 3,503 адам (2021: 3,727 адам) қызмет атқарған.

(ә) Қазақстанда шаруашылық қызмет атқару шарттары

Топтың қызметі негізінде Қазақстанда шоғырланған. Демек, Топ Қазақстанда бизнес жүргізуге тән экономикалық, саяси және әлеуметтік тәуекелдер тәрізді елдік тәуекелге бейім. Аталған тәуекелдерге үкіметтің саясатынан, экономикалық жағдайлардан, салық пен реттеуге қатысты енгізулер немесе өзгерістерден, валюталық бағамның ауытқуынан және келісім-шарттық құқықтарды орындауды қамтамасыз етуден туындайтын мәселелер жатады.

Осында қоса тіркелген қаржылық есептілік Қазақстандағы Топтың қызметіне және қаржылық жағдайына экономикалық шарттардың әсер етуін басшылықтың зерттеуін қамтып көрсетеді. Келешектегі экономикалық жағдайлар басшылық бағалауынан өзгеше болуы мүмкін.

2. Қаржылық есептілігін дайындау негіздері

(а) ХҚЕС сәйкестік жайлы мәлімдеме

Осы шоғырландырылған қаржылық есептілік Халықаралық қаржылық есептілік стандарттары (бұдан әрі – «ХҚЕС») жөніндегі Кеңес шығарған халықаралық қаржылық есептілік стандарттарына (бұдан әрі – «ХҚЕС») және халықаралық қаржылық есептілік стандарттарын түсіндіру жөніндегі Комитеттің (бұдан әрі – «ХҚЕСТК») түсіндірмелеріне сәйкес дайындалған.

(ә) Үздіксіздік қағидасы

2022 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша топтың жинақталған шығыны 9,261,799 мың теңгені құрады және оның ағымдағы міндеттемелері ағымдағы активтерден 919,882 мың теңгеге асып түсті. Көрсетілген күнге Топтың ағымдағы міндеттемелері 2022 жыл ішінде «Қазақстан Халық Банкі» АҚ (бұдан әрі – «Қазақстан Халық Банкі») және «Самұрық-Қазына «ұлттық әл – ауқат қоры» АҚ (бұдан әрі-«Самұрық-Қазына») алдында 19,405,050 мың теңге және 4,489,526 мың теңге сомаға қарыздар бойынша күтілетін төлемдерді қамтиды тиісінше.

Топ шоғырландырылған қаржылық есептілікті бекіту күніне дейін еншілес және өзге де кәсіпорындардың акцияларын сатудан түскен түсім және "Еуразиялық банк"АҚ-ға жаңа қарыз тарту есебінен 8,324,039 мың теңгені өтеді. Сондай-ақ, 2023 жылғы маусымда өтеу мерзімін 2024 жылғы 1 ақпанға дейін сақтай отырып, Қазақстан Халық Банкі мен Самұрық-Қазына қарыздарын қайта құрылымдау жоспарлануда.

2. Қаржылық есептілігін дайындау негіздері, жалғасы

Басшылық Топтың қаржылық жағдайын, алынған қарыздар мен берешекті өтеу мерзімдерін ұзартуға қатысты қарыз берушілермен келіссөз жүргізудің алдын ала нәтижелерін бағалап, Топтың қаражатқа деген қажеттілігін қанағаттандыру үшін жеткілікті қаржы бар екендігіне сенімді. Басшылық осы қаржылық есепті дайындау барысында үздіксіз қызмет қағидасын пайдалануды жалғастырады.

(б) Өлшеу негіздері

Осы Шоғырландырылған қаржылық есептілік тарихи құн арқылы есеп қағидасына сәйкес дайындалған.

(в) Шоғырландыру негіздері

Шоғырландырылған қаржылық есептілік Топтың 2022 жылдың 31 желтоқсанындағы қаржылық жағдайын, сонымен қатар, Топтың 2022 жылдың 31 желтоқсанға аяқталған жыл ішіндегі қаржылық көрсеткіштерін көрсетеді.

Еншілес мекемелер – Топтың бақылауындағы мекемелер. Егер осы мекемені басқаруға қатысудан Топтың алатын табысына ерекше әсер ететін мекеменің қызмет түрлерін тікелей немесе жанама басқару құқығы болса, бақылау жүргізіледі. Еншілес мекемелердің қаржылық есебі Топ бақылауына өткен күннен бастап шоғырланады да, бақылаудың нақты тоқтау күнінен бастап шоғырланбайды. Топ мекемені бақылауды тоқтатқан жағдайда, қатысу үлесі табыс пен шығынға қатысты теңгерімдік құнды түзету арқылы әділ құнға дейін қайта бағаланады. Әділ құн қауымдастырылған компания, біріккен мекеме немесе қаржы активі ретінде иелік етілген үлесті кейін есептеу мақсатында алғашқы теңгерімдік құн ретінде қабылданады. Сонымен қатар, осы мекемеге қатысты өзге жалпы табыс құрамында бұрын танылған кез келген сома, Топ тиісті активтер немесе міндеттемелерді тікелей сатқан тәрізді, есепке алынады. Мұндай көрініс өзге жалпы табыста бұрын танылған сомалар табыс пен шығынға жататындығын білдіреді.

Еншілес мекемелердің қаржылық есебі біркелкі есеп саясатына сәйкес Топ есебі дайындалатын кезеңге шығарылады. Барлық ішкі топтық шоттар мен операциялар, сондай-ақ, ішкі топтық операциялардан түскен іске асырылмаған табыстар, толықтай есептен шығады. Өткізілмеген шығындар іске асырылмаған табыс секілді есептен шығады, алайда құнсыздану белгісі жоқ көлемде ғана есептен алынады.

(г) Қолданыстағы валюта мен ұсыну валютасы

Қазақстанның ұлттық валютасы – қазақстандық теңге (бұдан әрі – «теңге»), ол Топтың қолданыстағы валютасы, сонымен қатар осы қаржылық есептілікті ұсыну валютасы болып табылады. Теңгемен берілген барлық қаржылық ақпарат мыңға (бұдан әрі – «мың теңге») дейін ықшамдалған.

(ғ) Жаңа стандарттар мен түсіндірмелерді қабылдау

Осы шоғырландырылған қаржылық есептілікті дайындау кезінде Топ 2021 жылдың 1 қаңтардан бастап күшіне енген келесі стандарттар мен түзетулерді қолданды:

- Қаржылық есептілікті дайындаудың тұжырымдамалық негізі (ҚЕХС 3-ке түзетулер);
- 2021 жылғы 30 маусымнан кейін COVID-19-ға байланысты жалдау бойынша жеңілдіктер (БЕХС 16-ға түзету);
- Негізгі құралдар: мақсаты бойынша пайдалануға дейінгі кіріс (БЕХС-қа түзетулер 16);
- Ауыр шарттар - шартты орындау құны (БЕХС-қа түзетулер 37);
- ҚЕХС – ты жыл сайынғы жетілдіру, 2018-2020 жылдар.

Жоғарыда аталған стандарттар мен түзетулер Топтың қаржылық есептілігіне айтарлықтай әсер еткен жоқ.

(д) Әлі қолданысқа қабылданбаған жаңа стандарттар мен түсіндірмелер

Осы шоғырландырылған қаржылық есептілікті даярлау кезінде Топ жаңадан жарияланған, бірақ күшіне енбеген стандарттарды, түсіндермелерді немесе түзетулерді алдын-ала қолданбады. Бұл стандарттар мен түсіндірмелер Топтың қаржылық есептілігіне әсер тигізбейтіндігі болжанған.

(е) Есептік бағалау мен жорамалды қолдану

Осы ХҚЕС сәйкес жасалған қаржылық есептілікті дайындау барысында Топ басшылығы активтер мен міндеттемелерді қамтып көрсету және шартты активтер мен міндеттемелер жайлы ақпаратты ашып көрсету мәселелеріне байланысы бар кәсіби пікірді, жорамалды және есептік бағалауды пайдаланған. Нақты нәтижелер осы бағалаудан өзгеше болуы ықтимал.

Жорамалдар мен оның негізінде жасалған есептік бағалаулар әрдайым оларды өзгерту қажеттілігін тексеру үшін талдауға түседі. Есептік бағалаудағы өзгерістер осы бағалау қайта қаралған уақыттағы есеп кезеңінде және осы өзгерістер әсер ететін барлық келесі кезеңдерде танылады.

TRANSLATED

2. Қаржылық есептілігін дайындау негіздері, жалғасы

Төмендегі ескертпелерде, атап айтқанда, белгісіздік бағалауын қажет ететін негізгі салалар, есеп саясаты ережелерін қолдану барысында туындаған және қаржылық есептілікте қамтып көрсетілген сомаларға едәуір ықпал тигізген аса маңызды пікірлер жайлы ақпарат берілген:

- Ескертпе 3 – Табыстар. Басшылық шарт бойынша келісімшарттар мен активтердің аяқталу дәрежесін бағалауды жасады;
- Ескертпе 10 – Табыс салығы. Басшылық салық органдары тексере алатын салық міндеттемелерінің толықтығын және уақыт айырмашылықтарының іске асырылу уақытын бағалауды жасады;
- Ескертпе 11 – Негізгі құралдар. Бағалау активтердің пайдалы қызмет мерзімін анықтау кезінде жасалды;
- Ескертпе 13 – Берілген қарыздар. Басшылық қарыздар бойынша нарықтық мөлшерлемелер негізінде күтілетін несиелік шығындар мен қарыздардың әділ құнына қатысты баға берді;
- Ескертпе 14 – Қолдануға шектелген ақша қаражаты. Басшылық банк депозиттері бойынша нарықтық ставкалар негізінде пайдалануда шектелген ақшалай қаражаттың әділ құнына және күтілетін несиелік шығындарға қатысты баға берді;
- Ескертпе 16 – Тауарлы-материалдық қорлар. Бағалау өтімсіз тауар-материалдық қорлар бойынша резервтерге қатысты жасалған;
- Ескертпе 17 – Берілген авансnumbers және өзге активтер. Басшылық күмәнді берешекке қатысты баға берді;
- Ескертпе 18 – Сауда және өзге дебиторлық берешек. Басшылық күтілетін несиелік шығындарға баға берді;
- Ескертпе 23 – Бағалау міндеттемелері. Бағалау өткен оқиғалардан туындайтын міндеттемелер бойынша резервтердің толықтығына қатысты жасалды, оны реттеу экономикалық пайданы қамтитын ресурстардың ұйымнан шығуына әкеп соғады деп күтілуде;
- Ескертпе 26 – Қаржылық тәуекелдерді басқарудың мақсаттары мен саясаты. Әділ құнды талдау болашақ ақша ағындарын және дисконттау мөлшерлемелерін бағалауға негізделген;
- Ескертпе 27 – Шартты және әлеуетті міндеттемелер. Бұл ашып көрсету менеджменттен міндеттемелерді бағалауды және болашақта ақша қаражатының кету ықтималдығын анықтауды талап етеді.

3. Табыстар

Бап құрамына әскери құрал-жабдық пен техника, құрамдас материалдар өндіруден, жөндеу және модернизациялар қызметтерінен, сондай-ақ, Қазақстан Республикасының мұнай мен газ, көлік пен басқа да салаларға кесімді бағамен келісім-шарт бойынша инжиниринг қызметін көрсету мен құрал-жабдық өндіруден болған табыс жатады.

Сатып алушылармен жасалған шарттар бойынша түсім туралы егжей-тегжейлі ақпарат келесідей болды:

мың теңге	2022	2021
Уақыт бойынша орындау міндеті		
Тауарлар мен қызметтер белгілі бір уақытта беріледі	20,103,422	15,989,023
Тауарлар мен қызметтер кезең ішінде беріледі	38,668,049	76,430,878
	58,771,471	**92,419,901**
Шарттар бойынша активтер мен міндеттемелердің қалдықтары		
Шарт бойынша активтер	1,449,708	819,401
Шарт бойынша міндеттемелер	31,596,951	28,535,016
Орындауға қалған міндеттерге бөлінетін мәміле бағасы		
Бір жылдың ішінде	25,472,642	25,578,949
Бір жылдан астам уақыттан кейін	8,485,604	8,815,782
	33,958,246	**34,394,731**

2022 жылғы 31 желтоқсанға шарт бойынша 7,587,638 мың теңге (2021: 20,938,983) сомасындағы активтер сатып алушылармен тиісті шарттар бойынша алынған авансtарға қарсы есептелді. Қалған сома 18-ескертпеде сауда және басқа да дебиторлық берешек құрамында ашылған.

TRANSLATED

4. Өткізудің өзіндік құны

мың теңге	2022	2021
Қорлар	35,084,926	58,820,354
Мердігерлік ұйымдардың өндірістік жұмыстары мен қызметтері	10,319,025	16,484,262
Жалақы және оған байланысты салықтар	9,297,539	8,398,356
Тозу және амортизация	1,861,498	1,427,547
Өзге	673,590	368,805
	57,236,578	85,499,324
Дайын өнімді және аяқталмаған өндірісті өзгерту	(3,945,803)	(353,845)
	53,290,775	**85,145,479**

5. Өткізу бойынша шығындар

мың теңге	2022	2021
Жалақы және байланысты салықтар	455,328	399,241
Мердігерлік ұйымдардың қызметтері	356,593	336,727
Іссапар және Өкілдік шығындар	217,465	101,980
Тозу және амортизация	13,212	14,545
Өзге	109,143	224,501
	1,151,741	**1,076,994**

6. Жалпы әкімшілік шығындар

мың теңге	2022	2021
Жалақы және байланысты салықтар	2,912,542	2,608,058
Мердігерлік ұйымдардың қызметтері	684,621	844,761
Басқа салықтар	226,613	262,455
Тозу және амортизация	213,405	517,126
Іссапар және өкілдік шығындар	124,484	99,363
Өзге	361,437	232,307
	4,523,102	**4,564,070**

7. Құнсызданудан болған залалдарды қалпына келтіру (залал), таза

Бап мынадай баптар бойынша құнсызданудан болған залалдарды қалпына келтіруді (залалдарды) қамтиды:

мың теңге	2022	2021
Еншілес, қауымдастырылған және бірлескен кәсіпорындарға инвестициялар	19,665	–
Берілген қарыздар	(319,117)	34,502
Қауымдасқан компаниялардың қарыздарының әділ құнын түзету	63,697	–
Тауарлы-материалдық қорлар	15,240	(456,418)
Берілген аванстар және өзге ағымдағы активтер	(456,768)	(344,818)
Сауда және өзге дебиторлық берешек	1,245,458	(355,409)
Пайдаланылуы шектеулі ақша қаражаты	9,379	–
Ақша қаражаты және ақша эквиваленттері	1,390	6,727
	578,944	**(1,115,416)**

TRANSLATED

8. Өзге операциялық табыстар, таза

Бап мынадай операциялар бойынша кірістерді (залалдарды) қамтиды:

мың теңге	2022	2021
Ұзақ мерзімді активтерді сату	2,489,372	90,988
Еншілес кәсіпорынның шығуы	559,255	–
Бұрын құрылған тұрақсыздық айыбы бойынша резервтерді қалпына келтіру және шарттар бойынша үнемдеу, таза	437,161	491,002
Міндеттемелерді есептен шығару	61,915	219,631
Басқалары, таза	324,149	(33,109)
	3,871,852	768,512

Ұзақ мерзімді активтерді сатудан түскен табыс 2,385,599 мың теңге сомасына «ЗИКСТО» АҚ акциялар пакетін сатудан түскен табысты қамтиды.

Еншілес кәсіпорынның шығуы

2022 жылғы 7 ақпанда Шығыс Қазақстан облысының мамандандырылған ауданаралық экономикалық сотының шешімімен кредиторлардың бірінің өтініші бойынша «Семей машина жасау зауыты» АҚ, компанияның еншілес кәсіпорнына қатысты оңалту рәсіміне бастамашылық жасалды. Топ аталған еншілес кәсіпорынның қызметін басқарудың кредиторлар комитеті тағайындаған уақытша әкімшіге кейінгі берілуін бақылауды жоғалту ретінде жіктеді.

Еншілес кәсіпорынның шығу нәтижесі келесідей.

мың теңге	2022
Ұзақ мерзімді активтер	1,033,181
Ағымдағы активтер	263,142
Ұзақ мерзімді міндеттемелер	(87,596)
Ағымдағы міндеттемелер	(3,312,540)
Таза активтер	(2,103,813)
Топішілік қарыздардың дисконты және құнсыздануы	1,538,018
Топ ішіндегі дебиторлық берешектің құнсыздануы	6,540
Түзетілген таза активтер	**(559,255)**

Бұрын құрылған тұрақсыздық айыбы бойынша резервтерді қалпына келтіру (есептеу) және шарттар бойынша үнемдеу

Бапқа келесі кірістер кіреді:

- Мемлекеттік тапсырыс шарттары бойынша 1,141,776 мың теңге сомасына үнемдеуді қайтаруды реттеу бойынша бұрын құрылған резервті қалпына келтіру (2021: 304,120 мың теңге);
- 2021 жылға мерзімі өткен қарыз бойынша 532,796 мың теңге сомаға тұрақсыздық айыбы бойынша резервті қалпына келтіру;
- 2021 жылға 118,783 мың теңге сомасына қосымша салық міндеттемелері бойынша резервті қалпына келтіру.
- Өзге контрагенттермен Шарт талаптарын бұзғаны үшін 704,615 мың теңге сомасына тұрақсыздық айыбы бойынша шығыстар (2021: 451,229 мың теңге).
- Өзгелері 2021 жылы 13,468 мың теңге.

Міндеттемелерді есептен шығарудан түскен табыс ескіру мерзімі өткен жеткізушілер алдындағы компанияның еншілес кәсіпорындарының кредиторлық берешегін есептен шығарудан түскен кірістерді қамтиды.

TRANSLATED

9. Қаржылық кірістер, таза

мың теңге	2022	2021
Қаржылық кірістер		
Берілген қарыздар бойынша сыйақылар жөніндегі кірістер	208,590	156,663
Берілген қарыздар бойынша дисконт амортизациясы	382,801	151,780
Алынған қарыздар бойынша дисконтты есептеу	290,310	789,568
Депозиттер бойынша сыйақылар	2,600,179	2,248,260
Сыйақылар бойынша шығындарға мемлекеттік субсидия	392,583	436,892
Берілген қарыздар бойынша дисконтты қалпына келтіру	298,759	–
Кірістер мен шығындар арқылы әділ құны бойынша бағаланатын қаржы активтерінің құнын түзету	–	282,597
	4,173,222	4,065,760
Қаржылық шығындар		
Алынған қарыздар бойынша сыйақылар жөніндегі шығындар	(1,888,637)	(2,094,830)
Алынған қарыздар бойынша дисконт амортизациясы	(1,057,534)	(455,888)
Кепілдік міндеттемелері бойынша дисконт амортизациясы	(6,281)	(3,597)
Артықшылықты акциялар бойынша дивидендтер	(50,755)	(51,127)
	(3,003,207)	(2,605,442)
	1,170,015	**1,460,318**

10. Табыс салығы

(a) Табыс салығы бойынша шығын

Табыс салығы бойынша негізгі шығындарға келесі жатады:

мың теңге	2022	2021
Корпоративтік табыс салығы	(928,632)	(1,050,041)
Мерзімді айырманың пайда болуы мен қалпына келуі	(178,536)	237,665
Табыс салығы бойынша шығын	**(1,107,168)**	**(812,376)**

Салық заңнамасы бекіткен мөлшерлеме бойынша салық салуға дейінгі бухгалтерлік кіріске (залалға) қолданылатын табыс салығын және табыс салығының тиімді мөлшерлемесі бойынша табыс салығының шығындарын салыстыру төменде көрсетілген:

мың теңге	2022	2021
Салық салуға дейінгі табыс	**6,235,662**	**2,728,491**
Табыс салығының мөлшерлемесі	20.0%	20.0%
Қолданылатын мөлшерлеме бойынша есептелген табыс салығы	(1,247,132)	(545,698)
Азайтылмайтын шығындар	(351,216)	(894,121)
Бұрын танылмаған кейінге қалдырылған салық активтерін тану	491,180	627,443
Табыс салығы бойынша шығын	**(1,107,168)**	**(812,376)**
Табыс салығының тиімді мөлшерлемесі	-17.8%	-29.8%

Шегерілмейтін шығыстар (салық салынбайтын кірістер) салық әсерінің мынадай баптарын қамтиды:

- 116,697 мың теңге сомасына дивидендтер бойынша кірістер (2021: 33,866 мың теңге).
- 361,049 мың теңге сомасына берілген қарыздардың құнсыздануына арналған резервтерді есептен шығарудан болған залалдар;
- 106,864 мың теңге сомасына басқа да шегерілмейтін шығыстар (2021: 860,255 мың теңге);

TRANSLATED

10. табыс салығы, жалғасы

(ә) Кейінге қалдырылған салық активтері

Шоғырландырылған қаржылық есептілікте көрсетілген кейінге қалдырылған салық активтерінің (міндеттемелерінің) сомалары:

мың теңге	2021	2020
Жылжымайтын мүлік, ғимараттар мен жабдықтар	(1,436,762)	(1,302,355)
Берілген қарыздар	21,183	100,044
Сауда және өзге дебиторлық берешек	(1,413,439)	(97,210)
Қолдануға шектелген ақша қаражаты	50,641	52,795
Қарыздар	575,546	331,435
Бағалау міндеттемелері және төленетін салықтар	814,981	1,340,962
Тауарлы-материалдық қорлар	1,132,803	1,092,365
Ауыстырылатын салық шығындары	2,266,252	1,144,469
	2,011,205	**2,662,505**
Танылмаған кейінге қалдырылған салық активтері	(626,949)	(1,118,129)
	1,384,256	**1,544,376**
Кейінге қалдырылған салықтық актив	1,827,465	1,944,008
Кейінге қалдырылған салық міндеттемесі	(443,209)	(399,632)

Қаржылық есептіліктегі кейінге қалдырылған салық активінің қозғалысы:

мың теңге	2022	2021
1 қаңтарға	1,544,376	1,253,301
Еншілес ұйымның шығуы	18,416	53,410
Тоқтатылған қызмет	(178,536)	237,665
31 желтоқсанға	**1,384,256**	**1,544,376**

(б) Танылмаған кейінге қалдырылған салық активтері

Кейінге қалдырылған салық активі 626,949 мың теңге (2021: 799,557 мың теңге) мөлшерінде тасымалданатын салық шығындарына қатысты, кәсіпорындардың осы залалдарды есепке жатқызуға болатын болашақ салық салынатын кірістер тобын алу ықтималдығының жеткіліксіздігіне байланысты танылған жоқ. Салық шығындары осы салық кезеңдерінің салық салынатын табысы есебінен өтеу үшін келесі он жылды қоса алғанда болашақ салық салынатын табыстың есебіне ауыстырылуы мүмкін

11. Негізгі құралдар

мың теңге	Жер, ғимараттар және құрылыстар	Машиналар мен жабдықтар, көлік құрал-жабдықтары	Өзге	Аяқталмаған құрылыс	Барлығы
Құны					
2021 жылдың 1 қаңтарына	12,930,579	17,033,841	1,518,428	24,069,942	55,552,790
Кіруі	114,702	568,559	60,569	1,420,023	2,163,853
Ішкі қозғалыс	2,235,211	4,416,130	303,378	(6,954,719)	–
Сатуға арналған активтерге аударым	(132,633)	(15,065)	–	–	(147,698)
Шығуы	(236,964)	(310,175)	(45,421)	(4,670)	(597,230)
Ортақ бақылаудағы ұйымның түсуі	(227,839)	(1,756,577)	(34,247)	(22,732)	(2,041,395)
2021 жылдың 31 желтоқсанына	14,683,056	19,936,713	1,802,707	18,507,844	54,930,320
Ортақ бақылаудағы ұйымның шығуы	(1,068,367)	(258,357)	(29,187)	(51,271)	(1,407,182)
Кіруі	152,802	705,394	82,539	400,373	1,341,108
Ішкі қозғалыс	219,013	997,709	113,632	(1,330,354)	–
Сатуға арналған активтерге аударым	–	12,056	–	–	12,056
Шығуы	(27,615)	(155,485)	(22,429)	(42,217)	(247,746)
2022 жылдың 31 желтоқсанына	13,958,889	21,238,030	1,947,262	17,484,375	54,628,556
Тозу					
2021 жылдың 1 қаңтарына	2,979,897	8,093,611	854,062	–	11,927,570
Есептелген тозу	421,794	1,390,767	144,437	–	1,956,998
Ішкі қозғалыс	(11,743)	(2,028)	13,771	–	–
Сатуға арналған активтерге аударым	(34,882)	(1,256)	–	–	(36,138)
Шығуы	(74,273)	(236,090)	(38,238)	–	(348,601)
Ортақ бақылаудағы ұйымның түсуі	(33,915)	(1,421,324)	(18,210)	–	(1,473,449)
2021 жылдың 31 желтоқсанына	3,246,878	7,823,680	955,822	–	12,026,380
Ортақ бақылаудағы ұйымның шығуы	(176,060)	(176,556)	(21,522)	–	(374,138)
Есептелген тозу	401,939	1,430,899	156,730	–	1,989,568
Ішкі қозғалыс	51,990	(71,854)	19,864	–	–
Сатуға арналған активтерге аударым	–	–	–	–	–
Шығуы	(15,940)	(82,315)	(21,508)	–	(119,763)
2022 жылдың 31 желтоқсанына	3,508,807	8,923,854	1,089,386	–	13,522,047
Баланстық құны					
2021 жылдың 31 желтоқсанына	11,436,178	12,113,033	846,885	18,507,844	42,903,940
2022 жылдың 31 желтоқсанына	10,450,082	12,314,176	857,876	17,484,375	41,106,509

Кепілзаттық қамтамасы ету

Теңгерімдік құны 1,265,671 мың теңге (2021: 1,043,763 мың теңге) болатын негізгі құрал-жабдықтар Топтың кепілзаттық қамтамасыз ету құралы болып табылады (21 ескертуді қараңыз). Топ бұл активтерді сата алмайды немесе басқа қарыздарды қамтамасыз ету үшін кепілге бере алмайды.

TRANSLATED

12. Бірлескен және қауымдастырылған мекемелерге арналған инвестиция

	2022		2021	
	Иелену үлесі	Баланстық құны	Иелену үлесі	Баланстық құны
«Қазақстан авиациялық индустриясы» ЖШС	50%	1,847,829	50%	1,537,832
«Қазақстан ASELSAN инжиниринг» ЖШС	50%	3,275,561	50%	3,350,908
«Еврокоптер Қазақстан инжиниринг» ЖШС	50%	1,736,983	50%	1,811,191
Өзге		15,867		15,821
		6,876,240		**6,715,752**

Инвестициялар қозғалысы

мың теңге	2022	2021
1 қаңтарға	6,715,752	7,165,569
Ортақ бақылаудағы ұйымдардың түсімі	47	–
Қауымдасқан және бірлескен кәсіпорындар кірістеріндегі үлес	583,486	169,330
Алынған дивидендтер	(442,710)	(619,147)
Құнсыздану бойынша залалды қалпына келтіру	19,665	–
31 желтоқсанға	**6,876,240**	**6,715,752**

Қаржылық жағдай жөніндегі ақпарат

мың теңге	«Қазақстан авиациялық индустриясы» ЖШС	«Қазақстан ASELSAN инжиниринг» ЖШС	«Еврокоптер Қазақстан инжиниринг» ЖШС
2022			
АКТИВТЕР			
Айналымнан тыс активтер	7,266,859	6,969,777	1,489,122
Ағымдағы активтер	21,368,328	5,678,209	10,086,806
оның ішінде ақша қаражаты және олардың эквиваленттері	3,912,811	1,193,970	1,662,820
МІНДЕТТЕМЕЛЕР			
Ұзақ мерзімді міндеттемелер	(182,138)	(755,082)	(6,763,145)
оның ішінде қаржылық міндеттемелер	–	–	–
Ағымдағы міндеттемелер	(24,757,391)	(5,341,783)	(1,338,817)
оның ішінде қаржылық міндеттемелер	(1,950,245)	–	–
2021			
АКТИВТЕР			
Айналымнан тыс активтер	7,458,398	7,315,801	1,610,173
Ағымдағы активтер	28,538,019	4,913,303	9,181,258
оның ішінде ақша қаражаты және олардың эквиваленттері	8,726,841	1,104,277	2,552,269
МІНДЕТТЕМЕЛЕР			
Ұзақ мерзімді міндеттемелер	(20,720)	(873,633)	(1,586,712)
оның ішінде қаржылық міндеттемелер	–	–	–
Ағымдағы міндеттемелер	(32,900,033)	(4,653,656)	(5,582,337)
оның ішінде қаржылық міндеттемелер	(3,210,579)	–	–

TRANSLATED

12. Бірлескен және қауымдастырылған мекемелерге арналған инвестиция, жалғасы

Кірістер мен шығындар жөніндегі ақпарат

мың теңге	«Қазақстан авиациялық индустриясы» ЖШС	«Қазақстан ASELSAN инжиниринг» ЖШС	«Еврокоптер Қазақстан инжиниринг» ЖШС
2022			
Табыстар	11,714,873	3,232,871	13,859,553
Тозу және амортизация	(493,393)	(370,153)	(237,798)
Сыйақылар бойынша кірістер	1,933,453	42,597	–
Сыйақылар бойынша шығындар	(239,125)	–	(530,054)
Табыс салығы бойынша шығын	(161,418)	2,562	(83,286)
Салық салынғанға дейінгі (шығын) табыс	580,664	(150,694)	737,001
Жыл ішіндегі өзге жиынтық кірістің жиыны	–	–	–
Жыл ішіндегі жиынтық (залал) кірістің жиыны	580,664	(150,694)	737,001
2021			
Табыстар	7,254,317	714,746	2,117,644
Тозу және амортизация	(432,634)	(372,251)	(212,313)
Сыйақылар бойынша кірістер	402,094	84,371	–
Сыйақылар бойынша шығындар	(248,371)	–	(62,195)
Табыс салығы бойынша шығын	(84,100)	(40,134)	(40,691)
Салық салынғанға дейінгі (шығын) табыс	582,910	(368,185)	123,936
Жыл ішіндегі өзге жиынтық кірістің жиыны	–	–	–
Жыл ішіндегі жиынтық (залал) кірістің жиыны	582,910	(368,185)	123,936

13. Берілген қарыздар

Бап топтың қауымдасқан кәсіпорындарына айналым қаражатын толықтыруға және сыйақының төмендетілген мөлшерлемелері бойынша инвестициялық жобаларды іске асыруға берілген қарыздарды қамтиды. Көрсетілген қарыздар оларды беру сәтіндегі қарыздардың әділ құнын көрсететін болашақ ақша ағындарының таза келтірілген құнына дейін 12.2% ставка бойынша дисконтталды.

Күтілетін несиелік шығындар бойынша берілген қарыздар мен резервтің амортизацияланған құнының қозғалысы былайша берілген:

мың теңге	2022	2021
Номиналды сомасы		
1 қаңтарға	2,692,417	2,802,745
Еншілес кәсіпорынның шығуы	1,627,352	–
Қарыздар беру	132,469	–
Есептелген пайыздар	208,590	156,663
Қарыздарды қайтару	(962,544)	–
Ақшалай емес операциялар	(198,142)	(266,991)
31 желтоқсанға	3,500,142	2,692,417
Бастапқы тану кезіндегі дисконт		
1 қаңтарға	(326,311)	(492,820)
Еншілес кәсіпорынның шығуы	(226,102)	–
Дисконт	63,697	14,729
Дисконт амортизациясы	382,801	151,780
31 желтоқсанға	(105,915)	(326,311)
Күтілетін несиелік шығындар бойынша резерв		
1 қаңтарға	(173,909)	(208,411)
Еншілес кәсіпорынның шығуы	(1,312,219)	–
Қалпына келтірілді	(319,117)	34,502
31 желтоқсанға	(1,805,245)	(173,909)
	1,588,982	**2,192,197**
Ұзақ мерзімді бөлім	9,669	2,192,197
Ағымдағы бөлім	1,579,313	–

TRANSLATED

14. Қолдануға шектелген ақша қаражаты

мың теңге	2022	2021
Номиналды сомасы	3,141,402	3,340,489
Күтілетін несиелік шығындар бойынша резерв	(240,688)	(250,067)
	2,900,714	**3,090,422**
Ұзақ мерзімді бөлік	2,474,148	2,573,936
Ағымдағы бөлік	426,566	516,486

Бап инвестициялық жобалар шеңберінде мемлекеттік бюджеттен игерілмеген нысаналы қаражатты қамтиды.

15. Өзге ұзақ мерзімді активтер

мың теңге	2022	2021
Берілген аванстар және өзге активтер	1,334,668	1,402,272
Кірістер мен шығындар арқылы әділ құны бойынша бағаланатын қаржы активтері	444,966	379,198
Тауар-материалдық қорлар	318,503	320,726
Сауда және өзге дебиторлық берешек	15,540	14,598
Өзгелері	2,258	5,513
	2,115,935	**2,122,307**

16. Тауарлы-материалдық қорлар

мың теңге	2022	2021
Шикізат және материалдар	16,189,733	15,685,240
Дайын өнім және аяқталмаған өндіріс	8,821,927	4,876,124
Қайта сатуға арналған тауарлар	1,957,270	1,861,509
	26,968,930	22,422,873
Өтімсіз тауар-материалдық қорлар бойынша резерв	(5,588,752)	(5,576,824)
	21,380,178	**16,846,049**
Ұзақ мерзімді бөлік	318,503	320,726
Ағымдағы бөлік	21,061,675	16,525,323

Ұзақ мерзімді тауар-материалдық қорлар есепті күннен кейін 12 айдан астам уақыт ішінде пайдаланылатын арнайы әскери техниканың жинақтауыштарынан тұрады.

Өтімсіз тауар-материалдық қорлар бойынша резервтің өзгеруі былайша берілген:

мың теңге	2022	2021
1 қаңтарға	5,576,824	5,588,514
Еншілес кәсіпорынның түсуі (шығуы)	(59,944)	(8,157)
Есептелген	(15,240)	456,418
Есептен шығарылды	87,112	(459,951)
31 желтоқсанға	**5,588,752**	**5,576,824**

17. Берілген аванстар және өзге активтер

мың теңге	2022	2021
Берілген аванстар	19,273,958	14,918,369
Өтелуге тиіс ҚҚС	2,679,450	2,489,762
Басқа салықтар бойынша алдын ала төлем	67,245	111,854
Өзге	104,481	101,132
	22,125,134	17,621,117
Активтердің құнсыздануы бойынша резервтер	(2,596,579)	(2,442,963)
	19,528,555	**15,178,154**
Ұзақ мерзімді бөлік	1,334,668	1,402,272
Ағымдағы бөлік	18,193,887	13,775,882

TRANSLATED

17. Берілген аванстар және өзге активтер, жалғасы

Берілген күмәнді аванстар бойынша резервтің өзгеруі былайша берілген:

мың теңге	2022	2021
1 қаңтарға	2,442,963	2,496,359
Еншілес кәсіпорынның шығуы	(275,277)	–
Есептелген	456,768	344,818
Есептен шығарылды	(27,875)	(398,214)
31 желтоқсанға	**2,596,579**	**2,442,963**

18. Сауда және өзге дебиторлық берешек

мың теңге	2022	2021
Сауда дебиторлық берешегі	3,501,974	6,544,562
Шарт бойынша активтер	1,449,708	819,401
Өзге	579,140	268,828
	5,530,822	7,632,791
Күтілетін несиелік шығындар бойынша резерв	(281,825)	(747,220)
	5,248,997	**6,885,571**
Ұзақ мерзімді бөлік	15,540	14,598
Ағымдағы бөлік	5,233,457	6,870,973

Күтілетін несиелік шығындар бойынша резервтің өзгеруі былайша берілген:

мың теңге	2022	2021
1 қаңтарға	747,220	423,547
(Қалпына келтірілді) есептелді	57,545	355,409
Есептен шығарылды	(1,245,458)	(31,307)
Еншілес ұйымның шығуы	722,518	(429)
31 желтоқсанға	**281,825**	**747,220**

19. Ақша қаражаты және олардың эквиваленттері

мың теңге	2022	2021
Өтеу мерзімі үш айдан аз банктік депозиттер	20,560,489	19,669,295
Ағымдағы банктік шоттардағы ақша қаражаты	4,320,844	8,551,850
Кассадағы қолма-қол ақша	14,999	14,449
	24,896,332	28,235,594
Күтілетін несиелік шығындар бойынша резерв	(12,520)	(6,727)
	24,883,812	**28,228,867**

20. Капитал

(а) Акционерлік капитал

2022 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Топтың жарияланған, шығарылған және толық төленген акционерлік капиталы әрқайсысының номиналды құны 1,000 теңге болатын 58,323,806 акция (2021: 58,323,806 акция) мөлшеріндегі жай акциялардан тұрды. 2021 жыл ішінде Топ әрқайсысы номиналды құны 1,000 теңге болатын 1,204,974 жай акцияны орналастырды, оларды жалғыз акционер сатып алды. 2021 жылы акциялар шығарылымынан ақшалай түсімдер болған жоқ. Акциялар үшін ақшалай есеп айырысу 1,204,974 мың теңге сомасына материалдық құндылықтарды беру жолымен акциялар эмиссиясын төлеуді қамтыды.

(в) Дивидендтер

Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2023 жылғы 12 сәуірдегі қаулысына сәйкес Компания 2021-2024 жылдар үшін дивидендтер төлеуден босатылды (2021: Топ бір акцияға 5.77 теңге есебінен Жалғыз акционерге 324,734 мың теңге мөлшерінде жай акциялар бойынша дивидендтер жариялады). Сондай-ақ, 2022 жылы еншілес кәсіпорындар бақыланбайтын қатысу үлестерін ұстаушыларға 10,926 мың теңге (2021: 10,903 мың теңге) мөлшерінде дивидендтер жариялады. Еншілес кәсіпорындардың артықшылықты акциялары бойынша 50,755 мың теңге сомасына дивидендтердің кепілдендірілген мөлшері (2021: 51,127 мың теңге) қаржы шығыстарының құрамында көрсетілген (9-ескертуді қараңыз).

TRANSLATED

21. Қарыздар

мың теңге	Өтеу мерзімі	Пайыздық мөлшерлеме	2022	2021
Қарыздар				
Қазақстан Халық банкі	2024	0.1-19.75%	19,469,441	20,821,667
Самұрық-Қазына	2024	4%	4,297,182	4,798,136
ForteBank	2023	11.5-16.5%	1,552,400	977,626
Қаржылық емес ұйымдар			–	17,498
			25,319,023	**26,614,927**
Ұзақ мерзімді бөлік			2,827,247	4,048,878
Ағымдағы бөлік			22,491,776	22,566,049

2021 жылғы 23 тамызда Топ Қазақстан және Самұрық-Қазына Халық Банкімен берешекті өтеу тәртібі туралы келісімге қол қойды, ол 2024 жылғы ақпанға дейін берешекті өтеу кестесін белгілейді, оның ішінде 2021 жыл ішінде 5,451,945 мың теңге, 2022 жылы – 20,920,906 мың теңге, 2023 жылы – 1,891,026 мың теңге және 2024 жылы - 2,861,418 мың теңге. Сондай-ақ, 2021 жылғы желтоқсанда Топ кредиторлармен 2021 жылғы мерзім бойынша 2022 жылы 2,526,000 мың теңге мөлшерінде төлемді келіскен. 2022 жылғы желтоқсанда Топ 2023 жылы 22,109,648 мың теңге және 2024 жылы 2,863,026 мың теңге сомасында берешекті өтеу кестесін белгілейтін қосымша келісімге қол қойды. 2021 жылы Топ "ForteBank" АҚ-да жылдық 11.5% - 16.5% мөлшерлемесімен айналым қаражатын толықтыруға несие желісін ашты.

Қарыздар қозғалысы

мың теңге	2022	2021
Номиналды құны		
1 қаңтарға	28,011,991	29,126,872
Түсімі	3,326,864	7,388,028
Негізгі борышты өтеу	(6,059,634)	(8,843,355)
Есептелген пайыздар	1,888,637	2,096,718
Төленген пайыздар	(1,012,185)	(1,188,516)
Ақшалай емес операциялар	(27,563)	(524,992)
Еншілес ұйымдардың шығуы	(19,962)	(42,764)
31 желтоқсанға	26,108,148	28,011,991
Бастапқы тану кезіндегі дисконт		
1 қаңтарға	(1,397,064)	(200,850)
Дисконт	(449,595)	(1,652,102)
Дисконт амортизациясы	1,057,534	455,888
31 желтоқсанға	(789,125)	(1,397,064)
Баланстық құны	**25,319,023**	**26,614,927**

Кейінге қалдырылған кіріс - мемлекеттік субсидия

Самұрық-Қазына-мен несиелік шарт бойынша алынған пайданың нарықтық бағадан төмен сыйақы ставкасы бойынша тиімділігі қаржылық кірістердің құрамында мемлекеттік субсидиядан түскен кірістер ретінде ескерілді (9-ескертпені қараңыз).

22. Сауда және өзге кредиторлық берешек

мың теңге	2022	2021
Сауда кредиторлық берешек	10,517,505	11,897,248
Қызметкерлерге сыйақылар бойынша міндеттемелер	1,105,760	957,931
Өзге	1,304,703	910,356
Кредиторлық берешек құрамындағы қаржы құралдары	12,927,968	13,765,535
Өзге де салықтар және төлеуге міндетті төлемдер	991,698	1,953,921
	13,919,666	**15,719,456**
Ұзақ мерзімді бөлік	392,335	436,840
Ағымдағы бөлік	13,527,331	15,282,616

22. Сауда және өзге кредиторлық берешек, жалғасы

2022 жылдың 31 желтоқсанына өзге салықтар мен міндетті төлемдер көбінее ҚҚС, салықтар мен жалақыдан төленетін төлемдерден тұрады. Міндеттемелердің негізгі бөлігі 2022 жылдың 4 тоқсанында пайда болып, 2023 жылдың ақпан айында төленді.

23. Бағалау міндеттемелері

мың теңге	2022	2021
Тапсырыс берушілермен жасалған шарттар бойынша үнемдеуді қайтаруды реттеу бойынша резервтер	3,015,609	4,962,620
Сот процестері бойынша міндеттемелер	490,257	–
Тапсырыс берушілермен жасалған шарттар бойынша кепілдік міндеттемелер	234,369	314,512
	3,740,235	5,277,132

Бағалау міндеттемелерінің қозғалысы былайша берілген:

мың теңге	2022	2021
1 қаңтарға	5,277,132	2,979,947
Ұқалпына келтірілді) есептелді, таза	(1,536,897)	2,297,185
31 желтоқсанға	**3,740,235**	**5,277,132**

24. Алынған аванстар

Бап сатып алушылармен жасалған шарттар бойынша жұмыстарды орындауға және дайын өнімді жеткізуге алынған аванстарды қамтиды.

25. Операциялық қызметтен түскен ақшалай қаражаттардың таза (шығысымен) түсімімен салық салынғанға дейінгі шығынды салыстырып тексеру

мың теңге	Ескертпе	2022	2021
Салық салынғанға дейінгі табыс		**6,235,662**	**2,728,491**
Салық салынғанға дейін тоқтатылған қызметтен түскен (шығын) кіріс		–	(116,932)
Түзетулер:			
(Шығындарды қалпына келтіру) құнсызданудан болған залалдар, таза	7	(578,944)	1,115,416
Қаржылық кірістер, таза	9	(1,170,015)	(1,460,318)
Тозу және амортизация		2,088,115	1,959,218
Ұзақ мерзімді активтердің шығуынан түсетін кіріс		(2,489,372)	(90,988)
Қауымдасқан және бірлескен кәсіпорындар табыстарының үлесі	12	(583,486)	(169,330)
Бағамдық айырмадан іске асырылмаған (кіріс) шығын		(225,512)	187,611
Айналымдағы капиталдың өзгеруіне дейінгі операциялық қызмет бойынша ақша қаражаттарының қозғалысы		**3,276,448**	**4,153,168**
Тауарлық-материалдық қорларды ұлғайту		(4,586,622)	(863,368)
Берілген аванстарды және басқа да ағымдағы активтерді азайту		(4,921,943)	14,397,531
Сауда және басқа да дебиторлық берешектің ұлғаюы		2,805,022	(204,057)
Пайдаланылуы шектелген ақша қаражатының азаюы (ұлғаюы)		199,087	570,580
Бағалау міндеттемелерін ұлғайту		(1,536,897)	2,297,185
Алынған аванстарды азайту		5,257,569	(22,840,039)
Сауда кредиторлық берешегінің ұлғаюы (азаюы)		(1,137,876)	2,542,608
Операциялық қызметтен пайыздар мен табыс салығын төлеуге дейінгі ақша қаражаты		**(645,212)**	**53,608**

TRANSLATED

25. Оперциялық қызметтен түскен ақшалайызметтен түскен ақшалай қаражаттардың таза (шығысымен) түсімімен салық салынғанға дейінгі шығынды салыстырып тексеру, жалғасы

Ақшасыз операциялар

Топ келесі ақшалай емес операцияларды жүргізді:

мың теңге	Ескертпе	2022	2021
Акционерлік капиталға жарналар	20(a)	–	1,204,974
Берілген қарыздар мен кредиторлық берешекті өзара есепке алу	13	(198,142)	(266,991)
Берілген қарыздарды бастапқы тану кезіндегі дисконт	13	63,697	14,729
Шарт бойынша активті және алынған аванстарды өзара есепке алу	3	6,996,558	20,938,983
Алынған қарыздарды бастапқы тану кезіндегі дисконт	21	(449,595)	(1,652,102)
Алынған және дебиторлық берешектің қарыздарын өзара есепке алу	21	(27,563)	(524,992)

26. Қаржылық тәуекелдерді басқарудың мақсаттары мен саясаты

(а) Шолу

Қаржы құралдарын пайдалану Топты тәуекелдің мынадай түрлеріне әкеледі:

- несиелік тәуекел;
- өтімділік тәуекелі;
- нарықтық тәуекел.

Топ басшылығы тәуекелдерді басқару жүйесін ұйымдастыру және осы жүйенің жұмысын қадағалау үшін толығымен жауап береді. Топтың тәуекелдерді басқару саясаты Топқа әсері тиетін тәуекелдерді анықтауға және талдауға, қолайлы тәуекелдік шектерін және тиісті бақылау тетіктерін белгілеуге, сондай-ақ тәуекелдерді бақылауға және белгілі бір шектеулерді сақтауға бағытталған.

Тәуекелдерді басқару саясаты мен жүйелері нарық жағдайында және Топтың операциялары өзгеруіне байланысты өзгерістердің қажеттігін анықтау үшін үнемі қайта қаралады. Топ барлық қызметкерлері өздерінің рөлі мен жауапкершілігін түсінетін тәртіпті және тиімді басқару жүйесін құру үшін оқыту мен басқарудың стандарттары мен рәсімдерін белгілейді.Топ басшылығы Топтың тәуекелдерді басқару саясаты мен рәсімдеріне сәйкестігін бақылап отырады және Топқа әсер ететін тәуекелдерге қатысы бар тәуекелдерді басқару жүйесінің сәйкес келетіндігін талдайды.

(ә) Қаржы активтері мен міндеттемелерінің санаттары мен әділ құны

Қаржы активтері мен міндеттемелерінің санаттары

мың теңге	Ескертпе	2022	2021
Амортизацияланған құнымен бағаланатын қаржылық активтер			
Берілген қарыздар	13	1,588,982	2,192,197
Қолдануға шектелген ақша қаражаты	14	2,900,714	3,090,422
Сауда және өзге дебиторлық берешек	18	5,248,997	6,885,571
Банк депозиттері		–	2,640
Ақша қаражаты және олардың эквиваленттері	19	24,883,812	28,228,867
		34,622,505	**40,399,697**
Амортизацияланған құнымен бағаланатын қаржылық міндеттемелер			
Қарыздар	21	(25,319,023)	(26,614,927)
Сауда және өзге кредиторлық берешек	22	(12,927,968)	(13,765,535)
Бағалау міндеттемелері	23	(3,740,235)	(5,277,132)
Төлеуге берілетін артықшылықты акциялар бойынша дивидендтер		(1,288,176)	(1,250,208)
		(43,275,402)	**(46,907,802)**

Әділ құны

Қаржы активтері мен міндеттемелерінің әділ құны олардың теңгерімдік құнына тең.

TRANSLATED

26. Қаржылық тәуекелдерді басқарудың мақсаттары мен саясаты, жалғасы

(б) Несиелік тәуекел

Несие тәуекелі – бұл қаржы құралы бойынша сатып алушы немесе контрагенттің келісім-шарттық міндеттемелерін орындауымен болатын Топта қаржы шығынының туындау тәуекелі. Бұл тәуекел негізінен Топтың өзге қаржылық активтер, сауда және басқа да дебиторлық берешекке және ақшалай қаражатқа байланысты.Қаржы активтерінің теңгерімдік құны несиелік тәуекелге бейімділіктің ең жоғарғы белгісі бола алады.

31 желтоқсандағы несиелік тәуекелге бейімділіктің ең жоғарғы белгісі төмендегідей:

мың теңге	2022	2021
Берілген қарыздар	1,588,982	2,192,197
Қолдануға шектелген ақша қаражаты	2,900,714	3,090,422
Сауда және өзге дебиторлық берешек	5,248,997	6,885,571
Банк депозиттері	–	2,640
Ақша қаражаты және олардың эквиваленттері (кассадағы ақша қаражатын шегергенде)	24,868,813	28,221,145
	34,607,506	**40,391,975**

Берілген қарыздар

Берілген қарыздар қауымдасқан компанияның берешегімен берілген. Осындай қарыздарды беру туралы шешім қабылдаған кезде топ осы қарыздар бойынша жалпы несиелік тәуекел топтың бөлінетін резервтерінен аспайтынына көз жеткізу үшін талдау жүргізеді.

Топтың несиелік тәуекелге ұшырауы толығымен Қазақстандағы дебиторларға жатады.

Топ қарыз беру сәтінде берілген қарыздардың құнсыздануына бағалау резервін құрады, ол күтілетін несиелік шығындар шамасының есептік бағасын білдіреді. 31 желтоқсанға төлем мерзімі бойынша қарыздар:

мың теңге	2022	2021
Мерзімі өткен	3,500,142	2,692,417
Құнсыздану	1,911,160	500,220
Бастапқы есепке алу кезінде күтілетін шығындар мен жеңілдіктердің пайызы	55%	19%

Сауда және өзге дебиторлық берешек

Топтың несиелік тәуекелге бейімділігі негізінен әрбір сатып алушының жеке сипаттамаларына байланысты болады. Бұл сауда дебиторлық берешек бөліп төлеу шарты бойынша жұмыс істейтін сатып алушыларға жатады. Топ күмәнді қарыздарды азайту үшін дебиторлық берешекті тұрақты түрде бақылайды.

Топтың несиелік тәуекелге ұшырауы толығымен Қазақстандағы сатып алушыларға жатады. 2022 жылы Топ кірістерінің 78% (2021: 76%) мемлекеттік қорғаныс тапсырыстарына тиесілі болды. Бұл тапсырыстарға тәуелділік айтарлықтай және олар жоғалған жағдайда мүмкін болатын теріс салдарлар айтарлықтай болуы мүмкін.

Топ дебиторлық берешектің құнсыздануына қатысты резервті болжалды несиелік шығындардың көлемін есептік бағалау негізінде құрады. 31 желтоқсандағы пайда болу мерзімі бойынша сауда берешегі:

мың теңге	Барлығы	Болжамды залал пайызы	Құнсыздану
2022			
Мерзімі өтпеген	4,419,787	1%	30,326
90 күнге дейін мерзімі өткен	578,252	11%	64,751
91 күннен 180 күнге дейін мерзімі өткен	16,905	0%	–
181 күннен 270 күнге дейін мерзімі өткен	16,654	0%	–
270 күннен астам	499,224	37%	186,748
	5,530,822	**5%**	**281,825**
2021			
Мерзімі өтпеген	6,507,510	9%	553,467
90 күнге дейін мерзімі өткен	215,656	0%	880
91 күннен 180 күнге дейін мерзімі өткен	155,129	5%	8,198
181 күннен 270 күнге дейін мерзімі өткен	47,714	0%	–
270 күннен астам	706,782	26%	184,675
	7,632,791	**10%**	**747,220**

TRANSLATED

26. Қаржылық тәуекелдерді басқарудың мақсаттары мен саясаты, жалғасы

Ақша қаражаты және банк депозиттері

Ақша қаражаты мен банк депозиттеріне қатысты несиелік тәуекелді Топ басшылығы компанияның саясатына сәйкес қадағалап, бақылайды. Бос ақша қаражаты Fitch Ratings мынадай несиелік рейтингтері бар қазақстандық банктерде белгіленген шектерде орналастырылады:

мың теңге	2022	2021
«BBB –» рейтингтері	9,331,631	21,048,212
«BB+»-тен «BB -» - ке дейінгі рейтингтер	8,944,293	8,574,177
«B+»-тен «B -» - ке дейінгі рейтингтер	9,686,165	1,898,025
Рейтингсіз	60,646	50,587
	28,022,735	**31,571,001**
Құнсыздану	253,208	256,794
Күтілетін шығындар пайызы	1%	1%

Бұл саясат несиелік тәуекелдің шоғырлануын төмендетуге және банктер өздерінің шарттық міндеттемелерін орындамаған кезде ықтимал қаржылық ысыраптарды барынша азайтуға бағытталған. Есепті күндердегі ақша қаражатының құнсыздануына арналған ықтимал резерв елеусіз болды.

(в) Өтімділік тәуекелі

Топ өтімділік тәуекелін болжанған ақшалай қаражат ағындарын қадағалау арқылы басқарады және активтерді бөліп-бөліп сатып алу арқылы одан әрі қаржыландыру және икемділік арасындағы теңгерімді сақтайды.

Қаржы міндеттемелерін өтеу мерзімдері

Төмендегі кестеде есептік күн мен келісімдік өтеу күні кезеңдеріне негізделген өтеу мерзімі бар тиісті топтардағы жиынтық негізде өтелетін Топтың қаржылық міндеттемелерінің талдауы көрсетілген:

мың теңге	Талабы бойынша	3 айдан кем	3 айдан 12 айға дейін	1 жылдан 5 жылға дейін	Бес жылдан астам	Барлығы
2022						
Қарыздар	–	54,279	23,680,802	2,863,024	–	26,598,105
Төлеуге берілетін артықшылықты акциялар бойынша дивидендтер	513,875	–	42,132	233,476	982,865	1,772,348
Сауда және өзге кредиторлық берешек	51,385	11,028,111	1,761,020	985,490	145,561	13,971,567
Бағалау міндеттемелері	–	–	3,740,235	–	–	3,740,235
	565,260	**11,082,390**	**29,224,189**	**4,081,990**	**1,128,426**	**46,082,255**
2021						
Қарыздар және ұзақ мерзімді жалдау	17,498	629,287	24,327,024	4,752,445	–	29,726,254
Төлеуге берілетін артықшылықты акциялар бойынша дивидендтер	422,507	–	49,742	198,968	994,841	1,666,058
Сауда және өзге кредиторлық берешек	1,282,443	10,287,446	1,758,805	436,841	–	13,765,535
Бағалау міндеттемелері	–	–	4,962,620	–	–	4,962,620
	1,722,448	**10,916,733**	**31,098,191**	**5,388,254**	**994,841**	**50,120,467**

Қарыздар мен ұзақ мерзімді жалдауға есеп күніне әрекет ететін пайыздық мөлшерлеме негізінде есептелген күтілген келешектегі пайыздық төлемдер жатады. Сауда және өзге кредиторлық берешек құрамындағы артықшылық берілген акциялар бойынша дивидендтер резерві 25 жылдық келешек төлемдерді қамтиды және дисконтталмаған негізде көрсетілген.

(г) Баға тәуекелі

Топ тауарларды (қызметтерді) сатудан кейін бағаның өзгеруіне түзету енгізбеу арқылы келісім-шарттар жасайды, сондықтан нарықтық тәуекелге бейім емес.

TRANSLATED

26. Қаржылық тәуекелдерді басқарудың мақсаттары мен саясаты, жалғасы

(ғ) Пайыздық мөлшерлеме тәуекелі

Топтың өзгермелі пайыздық мөлшерлемесі бар қаржы құралдары жоқ және ол пайыздық мөлшерлеме тәуекеліне бейімді емес.

(д) Валюта тәуекелі

Топ функционалды валютадан өзгеше валютадағы операцияларды жүргізген кезде валюталық тәуекелге бейімді.

Топтың валюталық тәуекелге бейімділігі төмендегідей болды:

мың теңге	АҚШ доллары	Ресей рублі	Евро
2022			
Сауда және өзге кредиторлық берешек	237,230	241,339	3,450
Ақша қаражаты және олардың эквиваленттері	171	487,183	1,832
Сауда және өзге кредиторлық берешек	(595,712)	(532,323)	(270,244)
	(358,311)	196,199	(264,962)
2021			
Сауда және өзге кредиторлық берешек	519,860	1,277,273	3,613
Ақша қаражаты және олардың эквиваленттері	479,701	277,531	15,619
Сауда және өзге кредиторлық берешек	(2,029,957)	(3,504,543)	(40,806)
	(1,030,396)	(1,949,739)	(21,574)

Сезімталдықты талдау

Доллардың 10% нығаюы келесі валюталарға қатысты 31 желтоқсандағы жағдай бойынша салық салудан кейін кірістің төменде көрсетілген сомаға ұлғаюына (азаюына) әкеп соқтырар еді. Бұл талдау барлық басқа айнымалылар өзгеріссіз қалады деп болжайды.

мың теңге	2022	2021
АҚШ доллары	(28,665)	(82,432)
Ресей рублі	15,696	(155,979)
Евро	(21,197)	(1,726)

31 желтоқсанға теңге бағамының жоғарыда аталған валюталарға қатысты 10% күшеюі, барлық өзге айнымалылар өзгермейтін жағдайда, шамалас, бірақ қарама-қайшы әсерге ие болуы мүмкін еді.

(е) Капиталды басқару

Капиталды басқаруға қатысты Топтың негізгі мақсаты – Топтың шаруашылық қызметін қауіпсіздікпен қамтамасыз ету және үздіксіз негізде жүргізу, сондай-ақ, Топ капиталы құнын төмендету арқылы иегерлер мен басқа мүдделі тараптардың табысын өсіру үшін капиталдың оңтайлы құрылымын сақтау. Топтың жалпы саясаты 2021 жылдан бері өзгермеген.

27. Шартты және әлеуетті міндеттемелер

(а) Қазақстандағы салық салудағы шартты міндеттемелер

Салық заңнамасын түсіндірудегі белгісіздік

Топ өзінің салық міндеттемелеріне байланысты белгісіздікке бейім. Қазақстандағы салық заңнамасы мен салық практикасы үздіксіз жетілдіріліп отырады және сондықтан ретроспективті түрде қолданылуы мүмкін өзгерістер мен түрлі түсіндірулерге бейім.

Топ басшылығының заңнаманы Топтың мәмілелері мен қызметін түсіндіруі салық органдарын түсіндірмелерімен сәйкес келмеуі мүмкін. Нәтижесінде, мәмілелер мен операциялар тиісті салық органдары тарапынан наразылық тудыруы мүмкін, бұл өз кезегінде Топтың қаржылық жағдайына және оның қызметінің нәтижелеріне елеулі теріс әсер етуі ықтимал Топтан қосымша салықтар, айыппұлдар мен өсімпұлдарды өндіріп алуға әкелуі мүмкін.

TRANSLATED

27. Шартты және әлеуетті міндеттемелер, жалғасы

Қосымша салық салу кезеңі

Қазақстандағы салық органдары тиісті салық кезеңінің аяқталуынан кейінгі үш немесе бес жыл ішінде қосымша салықтарды өндіріп алуға құқылы. Салық заңнамасында көзделген жағдайларда бұл мерзім үш жылға ұзартылуы мүмкін.

Ықтимал қосымша салық міндеттемелері

Басшылық Топтың Қазақстанда қолданыстағы салық заңнамасының талаптарына, сондай-ақ оның қызметіне әсер ететін шарттардың салықтық шарттарына сәйкес келетінін және сондықтан да қосымша салық міндеттемелері туындамайтындығына сенеді. Соған қарамастан, жоғарыда айтылған себептер бойынша, тиісті салық органдарының келісімшарттық ережелер мен салық заңнамасының талаптарын басқаша түсіндіру қаупі сақталады.

Нәтижесінде қосымша салық міндеттемелері туындауы мүмкін. Алайда, жоғарыда сипатталған кез-келген белгісіздік салдарынан ықтимал қосымша салық міндеттемелерін есептеу кезінде, басшылық салықтық міндеттемелердің қаржылық әсерін, сондай-ақ Топтың төлеуге міндетті айыппұлдар мен өсімпұлдарды бағалауы орынсыз.

(ә) Сақтандыру

Қазақстан Республикасының сақтандыру нарығы даму сатысында, ал басқа елдерде кеңінен таралған көптеген сақтандыру түрлері Қазақстанда әлі де қол жетімді емес. Қолданыстағы сақтандыру елеулі шығындар болған жағдайда толық өтемді қамтамасыз етпейді.

(б) Соттық қуынымдар

Әдеттегі қызмет барысында Топқа қарсы соттық қуынымдар орын алуы мүмкін. Басшылық осындай әрекеттер мен талаптардан туындайтын түпкілікті жауапкершілік, егер болса, Компанияның қаржылық жағдайына және нәтижелеріне әсер ететін жағымсыз салдарға әкеп соқтырмайды деп санайды. 2021 жылдың 31 желтоқсанына Компания қандай да бір елеулі сот ісін жүргізуінде қатысқан жоқ.

(в) Капитал шығындары бойынша міндеттемелер

Топта күрделі жөндеу және негізгі құралдарды салу бойынша міндеттемелер бар. Осы жұмыстар бойынша міндеттемелердің жалпы сомасы 2022 жылдың 31 желтоқсанына 589,555 мың теңгені (2021: 1,925,342 мың теңгені) құрады.

28. Байланысты тараптармен жасалған операциялар

Байланысты Тараптар мыналарды қамтиды:

Негізгі басшылар.

Бірлескен және Қауымдасқан кәсіпорындар.

Мемлекеттік органдар мен ұйымдар.

(а) Басшылық сыйақысы

мың теңге	2022	2021
Қызметкерлерге қысқа мерзімді сыйақылар	411,675	389,930
Лауазымдар саны	46	48

Негізгі басшылар алған сыйақылар әкімшілік шығындардың бір бөлігі ретінде жалақы шығындарына кіреді (6 ескертпені қараңыз).

28. Байланысты тараптармен жасалған операциялар, жалғасы

(ә) Байланысты тараптармен жасалған операциялар

Топ бірлескен және қауымдасқан кәсіпорындармен келесі операциялар және олар бойынша қалдықтар болды:

мың теңге	2022	2021
Операциялар		
Сатып алу	(2,603,024)	(4,865,196)
Берілген қарыздар және есептелген пайыздар	196,589	156,663
Қалдықтар		
Берілген қарыздар және дебиторлық берешек	1,729,006	2,692,417
Күмәнді берешек бойынша резервтер	(221,390)	(500,220)
Алынған қарыздар және кредиторлық береше	(4,393,862)	(5,359,737)

(б) Мемлекетпен байланысты ұйымдармен операциялар

Топ компанияға айтарлықтай әсер ететін келесі мемлекеттік органдар мен ұйымдардан тауарлар жеткізуді жүзеге асырды (қаржылық қызметтер алды):

мың теңге	2022	2021
Қазақстан Республикасы Индустрия және инфрақұрылымдық даму министрлігі	32,843,230	26,659,604
Қазақстан Республикасы Ішкі істер министрлігі	8,104,247	1,246,670
Қазақстан Республикасы Ұлттық қауіпсіздік комитеті	4,450,661	4,017,583
«Қазақстан темір жолы «Ұлттық компаниясы» АҚ	1,234,807	1,290,112
«Азаматтарға арналған үкімет мемлекеттік корпорациясы» КЕАҚ	763,800	–
Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрлігі	307,244	252,701
Қазақстан Республикасы Төтенше жағдайлар министрлігі	131,128	29,994,624
Қазақстан Республикасының Мемлекеттік күзет қызметі	28,799	220,704
Қазақстан Республикасы Денсаулық сақтау министрлігі	–	542,218
Ақмола облысының әкімдігі	12,805	–
«Самұрық-Қазына" ұлттық әл-ауқат қоры» АҚ	(202,488)	(213,118)

(в) Байланысты тараптармен жасалған операциялардың шарттары

Байланысты тараптармен жасалатын операциялардың бағасының жасалуы операция сипатына қарай тұрақты негізде анықталады.

TRANSLATED

29. Топ туралы ақпарат

Шоғырландырылған есептілік компанияның және оның Қазақстандағы төмендегі еншілес кәсіпорындарының есептілігін қамтиды:

	Негізгі қызмет	Иелену % 2022	Иелену % 2021
«Семей инжиниринг» АҚ	Машина жасау	100.0%	100.0%
«Тыныс» АҚ	Машина жасау	99.2%	99.2%
«С. М. Киров атындағы зауыты» АҚ	Машина жасау	98.9%	98.9%
«Петропавл ауыр машина жасау зауыты» АҚ	Машина жасау	100.0%	100.0%
«Орал зауыты «Зенит» АҚ	Машина жасау	95.4%	95.4%
«С.М. Киров атындағы машина жасау зауыты» АҚ	Машина жасау	97.7%	97.7%
«Семей машина жасау зауыты» АҚ	Машина жасау	0.0%	99.4%
«Қазтехнологиялар» АҚ	Машина жасау	100.0%	100.0%
«Гидроприбор» ҒЗИ» АҚ	Зерттеу және әзірлеу	90.0%	90.0%
«ҚИ 811 автожөндеу зауыты» АҚ	Машина жасау	100.0%	100.0%
«Қазақстан инжиниринг Research&Development орталығы» ЖШС	Зерттеу және әзірлеу	100.0%	100.0%
«КазИнж Электроникс» ЖШС	Машина жасау	100.0%	100.0%

30. Есеп саясатының негізгі ережелері

Шоғырландырылған қаржылық есептілікті дайындау кезінде Топ келесі негізгі есеп саясатын дәйекті түрде қолданды.

(а) Шетел валютасындағы операциялар

Шетел валютасындағы операциялар Топтың функционалдық валютасына осы операцияларды жүргізу күніндегі айырбастау бағамы бойынша аударылады. Есептік күндегі шетел валютасында көрсетілген ақшалай активтер мен міндеттемелер есептік күнде әрекет еткен айырбастау бағамы бойынша функционалдық валютаға аударылады. Шетел валютасында көрсетілген әділ құны бойынша бағаланатын ақшалай емес активтер мен міндеттемелер әділ құн анықталған күні, ал операция жасалған күнгі тарихи құн бойынша бағаланған бағам бойынша функционалдық валютаға ауыстырылады. Операция жасалған күнгі бағам бойынша қайта есептеу, сондай-ақ есептік күндегі бағам бойынша ақша активтері мен міндеттемелерді қайта есептеу кезіндегі айырбастау бағамдары кіріс пен шығыс туралы есепте көрсетіледі.

Шоғырландырылған қаржылық есептілікті дайындау барысында келесі валюта бағамдары қолданылды:

	2022		2021	
	Жыл соңы	Орташа	Жыл соңы	Орташа
АҚШ доллары	462.65	460.48	431.67	426.03
Евро	492.86	484.22	487.79	503.88
Ресей рублі	6.43	6.96	5.77	5.79

(ә) Негізгі құралдар

Мойындау және есеп жүргізу

Негізгі құралдар нысандары жинақталған тозу мен құнсызданудан болған шығындарды шегеруден кейінгі сатып алу құны бойынша көрсетіледі.

Құн құрамына активті сатып алуға тікелей байланысты шығындар кіреді. Шаруашылық тәсілмен жасалған немесе салынған активтердің құнына материалдар мен тікелей жұмыс күшінің құны, активті қолдану мақсатында жұмыс жағдайына келтіруге тікелей байланысты кез-келген басқа шығындар, сонымен қатар, заттарғы демонтаж және жоюға, қолданыстағы аланды қалпына келтіруге және қарыздар қатысты шығындар мен қарыздар бойынша капиталданған шығындар жатады. Тиісті жабдықтың функционалды ажырамас бөлігі болып табылатын сатып алынатын бағдарламалық жасақтама осы жабдықтың құнына капиталдандырылады.

Егер негізгі құралдар құрамы әртүрлі пайдалы қызмет мерзімінен тұратын жекелеген құрамдас бөліктерден тұрса, олардың әрқайсысы негізгі құралдардың жекелеген нысаны (маңызды құрамдас бөлігі) ретінде есепке алынады.

30. Есеп саясатының негізгі ережелері, жалғасы

Негізгі жылжымайтын мүлік, ғимараттар мен жабдықтардың нысанының шығып қалуы кезіндегі табыс немесе шығынның кез-келген сомасы оның теңгерімдік құнымен шығып қалудағы түсімді салыстыру арқылы анықталады және таза табыстың немесе шығын құрамында «басқа кірістер» немесе «басқа шығындар» жолында таза-негіз ретінде танылады.

Кейінгі шығындар

Жылжымайтын мүлік, ғимараттар мен жабдықтардың бір бөлшегін (елеулі құрамдас бөлігін) ауыстыруға байланысты шығындар, егер Топта осы бөлікке байланысты болашақта экономикалық пайдаға ие болу ықтималдылығы жоғары болса және оның құнын сенімді түрде анықтай алса, осы нысанның теңгерімдік құнын ұлғайтады. Ауыстырылған бөлшектің теңгерімдік құны шығынға жазылады. Негізгі құрал-жабдықтарды ағымдағы жөндеуге және күтіп ұстауға жұмсалатын шығындар пайда болған уақытта кіріс пен шығындарда көрсетіледі.

Тозу

Тозу активтің пайдалы қызмет ету мерзімі ішінде оның қалдық құнына дейінгі біркелкі тәсіл арқылы есептеледі. Жылжымайтын мүлік, ғимараттар мен жабдықтардың болжамды пайдалы қызмет мерзімі:

- ғимараттар мен құрылыстар 24-53 жыл;
- машиналар мен жабдықтар 7-15 жыл;
- өзге 4-6 жыл.

Жылжымайтын мүлік, ғимараттар мен жабдықтардың болжамды пайдалы қызмет мерзімі мен қалдық құны әрбір есептік күнге қайта қаралады.

(б) Материалдық емес активтер

Материалдық емес активтер – бұл, негізінен, Топтың шектеулі мерзімі бар бағдарламалық жасақтамасы, және жинақталған амортизация мен құнсызданудан болған шығындарды шегергендегі (сатып алу құны және оны мақсатты пайдалану үшін активті дайындауға тікелей байланысты кез-келген шығындарды қамтитын) құн бойынша есептелінеді.

Амортизация

Материалдық емес активтердің пайдалы қызмет мерзімі 2 жылдан 5 жылға дейін. Амортизация барлық пайдалы қызмет мерзімі ішінде біркелкі тәсіл бойынша есептеледі.

(в) Инвестициялық жылжымайтын мүлік

Сатып алынған инвестициялық жылжымайтын мүліктің бастапқы құны сатып алу бағасын, сондай-ақ оны сатып алуға тікелей қатысты кез келген шығындарды (кәсіби заң қызметтеріне ақы төлеу, жылжымайтын мүлікті беруге салынатын салықтар және мәміле бойынша өзге де шығындар сияқты) қамтиды.

Бастапқы танылғаннан кейін инвестициялық жылжымайтын мүлік бастапқы құны бойынша ескеріледі.

(г) Бірлескен және қауымдастырылған мекемелерге жасалған инвестициялар

Бірлескен және қауымдастырылған кәсіпорындарға инвестициялар үлестік қатысу әдісі бойынша ескеріледі. Үлестік қатысу әдісіне сәйкес бірлескен және қауымдастырылған кәсіпорындарға инвестициялар бастапқы құны бойынша танылады. Инвестициялардың баланстық құны сатып алғаннан кейін туындайтын бірлескен және қауымдастырылған кәсіпорындардың таза активтерінің өзгерістеріндегі топтың үлесін тану салдарынан кейіннен ұлғаяды немесе азаяды.

Кірістер мен шығындар туралы шоғырландырылған есеп бірлескен және қауымдастырылған кәсіпорындар қызметінің қаржылық нәтижелеріндегі топтың үлесін көрсетеді. Бұдан басқа, егер бірлескен немесе қауымдасқан кәсіпорынның капиталында тікелей танылған өзгеріс орын алған болса, топ осындай өзгерістің өз үлесін таниды және капиталдағы өзгерістер туралы шоғырландырылған есепте қолданылатын кезде осы фактіні ашады. Топ пен бірлескен және Қауымдасқан кәсіпорындар арасындағы мәмілелер бойынша туындайтын іске асырылмаған кірістер мен шығындар бірлескен немесе қауымдастырылған кәсіпорындардағы үлес шегінде алып тасталады.

Бірлескен және қауымдастырылған кәсіпорындардың қаржылық есептілігі топтың есептілігімен бірдей есепті кезеңде дайындалады. Қажет болған жағдайда оған есеп саясатын топтың есеп саясатына сәйкес келтіру мақсатында түзетулер енгізіледі.

30. Есеп саясатының негізгі ережелері, жалғасы

Бірлескен немесе қауымдастырылған кәсіпорынға елеулі ықпалын жоғалтқан жағдайда топ қалған инвестицияларды әділ құны бойынша бағалайды және таниды. Бірлескен немесе қауымдастырылған кәсіпорынға инвестициялардың елеулі ықпалын жоғалту немесе бірлескен бақылау сәтіндегі баланстық құны мен қалған инвестициялардың әділ құны және істен шығудан түскен түсімдер арасындағы айырма пайда немесе залалдың құрамында танылады.

(ғ) Құнсыздану

Құнсызданудың бар болуын тексеру үшін ұзақ мерзімді активтердің теңгерімдік құнын талдау оқиғалар немесе жағдаяттардың өзгеруі олардың теңгерімдік құны өтелмейтіндігі туралы ықтималдылықты дәлелдегенде жүргізіледі. Құнсыздану белгілері болған жағдайда активтердің теңгерімдік құны оларды өтейтін құнынан асатынын анықтауға мүмкіндік беретін бағалау жүргізіледі. Мұндай талдау өз алдына ақша түсімдерін әкелетін активтерді санамағанда әрбір активке жеке жүргізіледі. Осындай жағдайда талдау ақша түсімдерін әкелетін бөлімше деңгейінде жүргізіледі.

Егер активтің немесе ақша түсімдерін әкелетін бөлімшенің теңгерімдік құны оны өтейтін құннан асса, активті аз құнымен көрсететін резерв құрылады. Құнсызданудан болған шығындарды (шығындар) қалпына келтіру кіріс пен шығыста танылады.

Өтелетін соманы есептеу

Активтің өтелетін құны сатуға кеткен шығындарды шегере отырып, оны пайдаланудың құндылығының ең үлкен шамасы мен активтің әділ құны ретінде анықталады. Активті пайдалану құндылығын бағалау кезінде болжанған келешектегі ақша ағындары осы активке тән тәуекелдер мен ақшаның уақытша құнын ағымдағы нарықтық бағалауды қамтитын салық салуға дейін дисконттау мөлшерлемесін қолдана отырып, ағымдағы құнына дейін дисконтталады. Өз алдына ақша түсімдерін әкелмейтін активтердің құны ақша түсімін әкелетін бөлімшенің өтелетін құнының құрамында анықталады.

Құнсызданудан болған шығындарды қалпына келтіру

Құнсызданудан болған бұрын танылған шығын өтелетін соманы анықтаудағы бағалауда өзгерістер болса қайта қалпына келтіріледі. Құнсызданудан болған шығын, егер құнсызданудан болған шығын танылмай, активтің теңгерімдік құны тозу немесе амортизацияны шегеру арқылы анықталған теңгерімдік құннан аспайтын деңгейде ғана қалпына келтіріледі.

(д) Тауарлы-материалдық қорлар

Тауар-материалдық қорлар екі шаманың ең аз мөлшері бойынша анықталады: өзіндік құны немесе сатудың таза бағасы. Тауар-материалдық қорлардың өзіндік құны орташа өлшемделген тәсіл бойынша анықталады және оның құрамына тауар-материалдық қорларды сатып алу, шығару немесе қайта өңдеу шығындары, сондай-ақ, қорды қазіргі орнына жеткізу және тиісті жай-күйді қамтамасыз ету шығындары кіреді. Сатудың таза бағасы қорларды өндіруді аяқтау мен сатуға кеткен шығындар шегеріліп, мекеменің әдеттегі қызметі кезінде тауар-материалдық қорларды сатудың болжанған (есептік) бағасы болып табылады.

(е) Дебиторлық берешек

Дебиторлық берешек күтілетін несиелік шығындарды шегергендегі шот сомасы бойынша танылады және әдетте пайыздарды қамтымайды. Күтілетін несиелік шығындар, егер осы соманы өтеу мүмкін болса, бағалау резервінің шотында танылады. Олай болмаған жағдайда дебиторлық берешектің баланстық құны есептен шығарылады.

Дебиторлық берешекке қатысты есеп саясаты «қаржы құралдары» бөлімінде қаралады.

(ж) Ақша қаражаты және олардың эквиваленттері

Ақша қаражатына банктердегі талап бойынша қол жетімді және құн өзгеруінің елеусіз тәуекеліне ұшыраған ақша қаражаты және кассадағы қолма-қол ақша кіреді.

(з) Қарыздар

Қарыздар бастапқыда алуға тікелей жатқызылатын мәміле бойынша шығындарды шегере отырып, алынған қаражаттың әділ құны бойынша танылады Бастапқы танудан кейін қарыздар тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісін пайдалана отырып, амортизацияланған құн бойынша бағаланады.

(и) Зейнеткерлік міндеттемелер

Топта жұмыс берушіден және қызметкерден жалақыдан белгіленген сыйақы мөлшерлемесі бойынша есептелген ағымдағы шегерімдерді талап ететін Қазақстан Республикасының мемлекеттік зейнетақы жүйесіне қатысудан басқа, қосымша зейнетақы жоспарлары жоқ.

TRANSLATED

30. Есеп саясатының негізгі ережелері, жалғасы

(к) Табыстар

Тауарларды сату немесе қызмет көрсету («активтер») келісім-шартына отырғанда, Топ сатып алушымен отырған шарт бойынша уәделенген активті бағалайды, және өзге болған активті немесе біркелкі болған және сатып алушыға біркелкі үлгіде берілетін бірқатар өзге активтерді сатып алушыға беретін әр уәдені орындайтын талап ретінде анықтайды.

Қызмет көрсетуден түсім

Қызмет көрсетуден түсім қызмет көрсетілген кезеңде көрсетіледі. Бағасы белгіленген келісімшарттар бойынша түсім іс жүзінде көрсетілген қызметтердің кезеңінде негізгі келісілген қызмет көлемі бойынша және аяқталған пайыз негізінде анықталады.

Егер келісімшарт бірнеше атқару міндеттерінен тұрса, сату бағасы әрқайсысына бөлек баға ретінде үлестіріледі.

Егер бақыланатын бөлек бағалар болмаса, сату бағасы болжамды шығындар мен маржа негізінде үлестіріледі. Егер келісім жабдықтауды қосатын болса, жабдықтаудан түскен кіріс сол жабдықты жеткізгенде, сатып алушыға меншік құқығы өтіп, оны қабылдаған уақытта көрсетіледі.

Жағдай өзгерген кезде кірістер, шығындар және аяқталу пайызы қайта қаралады. Түсімнің әр көбеюі мен азаюы бағалаудың өзгеруінен болған кірістер мен шығындар есебінде басшылыққа жағдай белгілі болған кезеңде көрсетілу керек.

Егер келісімшарт бағасы белгіленген болса, сатып алушы төлем төлеу кестесіне сәйкес төлемдерді жүргізеді. Егер көрсетілген қызметтердің құны төлемдерден артық болса, келісімшарт активі көрсетіледі. Егер төлемдер көрсетілген қызметтер құнынан артық болса, келісімшарт міндеті көрсетіледі.

Қаржыландыру компоненті

Топта тауар сату/қызмет көрсету және төлеу кезеңдері бір жылдан асатын келісімшарттары жоқ. Соның салдарынан сату құны ақшаның уақытша құнына түзетілмейді.

(қ) Қарыз бойынша шығындар

Сатып алу, құрылыс немесе активті өндіру, пайдалануға беруге тікелей қатысты немесе оларды сату біраз уақыттан кейін орын алатын кезде, қарыз бойынша шығындар осы активтің құнына қосу арқылы капиталданады. Барлық өзге қарыз бойынша шығындар табыс пен шығын құрамында танылады.

(л) Табыс салығына байланысты шығындар

Табыс салығы бойынша шығындар ағымдағы табыс салығы мен кейінге қалдырылған салықты қамтиды. Табыс салығы бойынша шығындар капиталда танылған операцияларға жататын бөлікті қоспағанда, кірістер мен шығындарда танылады, бұл жағдайда ол сондай-ақ капиталда танылады.

Ағымдағы табыс салығы – салық салынатын пайдаға қатысты төленетін салық сомасы, сондай-ақ өткен жылдардағы табыс салығын төлеу бойынша міндеттеме сомасына барлық түзетулер.

Кейінге қалдырылған салық қаржы есептемесі мен салық салу мақсаттары үшін пайдаланылған сомалар бойынша активтер мен міндеттемелердің теңгерімдік құны арасындағы уақытша айырмашылықтарды анықтау арқылы баланстық әдіспен анықталады.

Кейінге қалдырылған салық активтері мен міндеттемелері, бухгалтерлік теңгерім күніне күшінге енген немесе нақты күшіне енген салық салу (және салық заңнамасының) мөлшерлемесі негізінде активті сату немесе міндеттемелерді өтеу мерзіміне қолданылатыны күтілсе, салық салу мөлшерлемесі бойынша бағаланады.

Кейінге қалдырылған салық активі осы актив сомасына азайтыла алатын салық салынатын табысты болашақта алу ықтимал болса, сол мөлшерде ғана танылады. Кейінге қалдырылған активтердің сомасы тиісті салық жеңілдігін қолдану мүмкін болмаған жағдайда, сол көлемге азаяды.

Кейінге қалдырылған салық активтері мен міндеттемелері, егер ағымдағы салық міндеттемелері есебіне ағымдағы салық активтерін алу заңды түрде бекітілген болса және егер кейінге қалдырылған салықтар бір салық нысанына және салық органына жатса, есепке алынады.

(м) Қаржы құралдары

Компания қаржы активтері мен міндеттемелерді қаржы жағдайы туралы есепте ол құрал бойынша Келісімнің тарабы болған кезде таниды.

TRANSLATED

30. Есеп саясатының негізгі ережелері, жалғасы

Қаржылық активтер

Бастапқы тану және бағалау

ҚЕХС 9-ның қолданылу саласында тұрған қаржы активтері тиісінше кірістер немесе залалдар арқылы әділ құн бойынша бағаланатын немесе өзге жиынтық кіріс арқылы әділ құн бойынша бағаланатын амортизацияланатын құн бойынша ескерілетін қаржы активтері ретінде жіктеледі. Компания қаржы активтерін қаржылық активтерді басқарудың бизнес-моделіне және ақша ағындарының шарттық міндеттемелеріне байланысты бастапқы тану кезінде жіктейді.

Егер ақша ағындары борыштың негізгі сомасының өтелмеген бөлігіне «тек қана борыштың және проценттердің негізгі сомасының есебіне төлемдер» болып табылса, қаржы активі амортизацияланатын құн бойынша немесе басқа жиынтық кіріс арқылы әділ құн бойынша жіктеледі және бағаланады. Ақша ағындары «ақша ағындары» өлшеміне сай келмейтін қаржы активтері пайда немесе шығын арқылы әділ құн бойынша бағаланатын активтер ретінде жіктеледі.

Бастапқы тану кезінде қаржы активтері алынған сыйақы болып табылатын әділ құн бойынша, оған қоса мәміле бойынша олармен тікелей байланысты шығындар бойынша бағаланады. Бастапқы тану кезіндегі кез келген кірістер немесе шығындар кірістер мен шығындар туралы есепте танылады.

Кейінгі бағалау

Амортизацияланатын құны бойынша жіктелген қаржы активтері тиімді пайыздық ставка әдісін (бұдан әрі – «ЭӨЖ») пайдалана отырып ескеріледі. Амортизацияланатын құн дисконттарды немесе сыйақыларды, сондай-ақ сатып алу кезіндегі комиссияларды ескере отырып есептеледі. Номиналды және амортизацияланатын құн арасындағы айырманың амортизациясы кірістер мен шығындар туралы есепте қаржылық кірістер құрамында танылады.

Пайда немесе шығын арқылы әділ құн бойынша бағаланатын қаржы активтері әділ құн бойынша қаржылық жағдай туралы есепте ескеріледі, ал олардың әділ құнының таза өзгерістері кірістер мен шығындар туралы есепте танылады.

Тануды тоқтату

Қаржы активін тануды тоқтату Компания осы активті қамтитын шарт бойынша құқықтарды бақылауды жоғалтқан кезде жүзеге асырылады. Бұл құқықтар орындалған, мерзімі өткен немесе берілген кезде болады.

Қаржы активтерінің құнсыздануы

Топ амортизацияланатын құны бойынша бағаланатын қаржы активтерінен туындауы мүмкін күтілетін несиелік шығындарды бағалайды. Бұл бағалау нәтижесінде контрагент келісімшарттық міндеттемелерге сәйкес соманы төлей алмайтын оқиғалардың туындау ықтималдығын қамтиды.

Күтілетін несиелік шығындар амортизацияланатын құн бойынша ескерілетін қаржы активтерінің мерзімі ішіндегі ықтимал оқиғалар үшін есептеледі. Дебиторлық берешек амортизацияланатын құн бойынша ескерілмеген және бастапқы танылған сәттен бастап осы қаржы активінің несиелік тәуекелінде елеулі өзгерістер болмаған жағдайларда, күтілетін несиелік шығындар есепті күннің 12 айы ішінде мүмкін болатын оқиғалар үшін есептеледі.

Қаржылық міндеттемелер

Бастапқы тану және бағалау

ҚЕХС 9-ның қолданылу саласындағы қаржылық міндеттемелер тиісінше кірістер немесе залалдар арқылы әділ құн бойынша бағаланатын және амортизацияланатын құн бойынша бағаланатын қаржылық міндеттемелер ретінде жіктеледі. Компания өзінің қаржылық міндеттемелерін бастапқы тану кезінде жіктеуді айқындайды.

Барлық қаржылық міндеттемелер бастапқыда төленген сыйақы болып табылатын әділ құн бойынша танылады. Амортизацияланатын құн бойынша бағаланатын қаржылық міндеттемелер мәміле бойынша олармен тікелей байланысты шығындарды қамтиды.

Кейінгі бағалау

Сауда және өзге де кредиторлық берешек ЭПС әдісін пайдалана отырып, амортизацияланатын құн бойынша бағаланады. Амортизацияланатын құн дисконттарды немесе сыйақыларды, сондай-ақ сатып алу кезіндегі комиссияларды ескере отырып есептеледі. Номиналды және амортизацияланатын құн арасындағы айырманың амортизациясы қаржылық шығындар құрамында кірістер мен шығындар туралы есепте танылады.

Кірістер немесе шығындар арқылы әділ құн бойынша бағаланатын қаржылық міндеттемелер әділ құн бойынша қаржылық жағдай туралы есепте ескеріледі, ал олардың әділ құнының таза өзгерістері кірістер мен шығындар туралы есепте танылады.

TRANSLATED

30. Есеп саясатының негізгі ережелері, жалғасы

Тануды тоқтату

Егер міндеттеме өтелсе, күші жойылса немесе оның қолданылу мерзімі өтіп кетсе, қаржылық міндеттемені тану тоқтатылады. Егер қолда бар қаржылық міндеттеме айтарлықтай өзгеше шарттардағы басқа міндеттемемен ауыстырылса немесе қолда бар міндеттеменің шарттары айтарлықтай өзгерсе, мұндай ауыстыру немесе өзгерістер бастапқы міндеттемені тануды тоқтату және жаңа міндеттемені тануды бастау ретінде ескеріледі, ал олардың баланстық құнындағы айырма кірістер мен шығындар туралы есепте танылады.

Қаржы құралдарын өзара есепке алу

Қаржылық активтер мен қаржылық міндеттемелер өзара есепке алынуға, ал таза-сома танылған сомаларды өзара есепке алуға жүзеге асырылатын заңды құқығы, сондай-ақ таза-негізде есеп айырысу жүргізу не активтерді сату және міндеттемелерді бір мезгілде өтеу ниеті болған кезде ғана қаржылық жағдай туралы есепте ұсынылуға жатады.

Қаржы құралдарының әділ құны

Әрбір есепті күнге белсенді нарықта саудаланатын қаржы құралдарының әділ құны транзакциялық шығындарға түзетулерсіз белгіленген бағалар негізінде айқындалады. Белсенді нарықта сатылмайтын қаржы активтерінің әділ құны бағалаудың қолайлы әдістерін пайдалана отырып айқындалады. Мұндай әдістерге соңғы нарықтық транзакцияларды пайдалану, ұқсас құралдың ағымдағы әділ құны, дисконтталған ақша ағындары және басқа бағалау әдістері кіруі мүмкін.

Тану

Компания қаржы активтері мен міндеттемелерін осы құрал бойынша шарттың тарабы болған жағдайда ғана қаржылық жағдай туралы есепте таниды.

Қаржылық активтер мен міндеттемелердің өзара есебі қаржылық жағдай бойынша есептегі жиында көрсетілгендей, танылған сомаларды өзара есептеу заңды бекітілген құқығы бар және таза табыс/шығыс тәсілі бойынша немесе бір уақытта міндеттемелерді өтеп, активті сату ниеті бар жағдайда жүзеге асырылады.

Бағалау

Қаржы активтерін және міндеттемелерін бастапқы тану кезінде олар төленген немесе тартылған өтемақы ретіндегі, сондай – ақ мәміле бойынша тікелей шығындарды қоса алғанда, әділ құны бойынша бағаланады. Бастапқы тану кезінде табыс немесе шығын, бастапқы тану кезінде тікелей капиталда танылған иеленушілерге (иеленушілерден алынған) қарызды, табыс пен шығынды есепке алмағанда, кірістер мен шығындарда танылады. Бастапқы танудан кейін, иеленушілерге берілген қарыздар тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісін қолдана отырып амортизация құны бойынша бағаланады.

Бағаланған әділ құнды анықтау кезінде инвестицияларды мәміле жасалған күнгі нарықтық бағамдары бойынша бағалайды. Белсенді нарыққа салынған инвестициялардың бағалары болмаған кезде, олардың әділ құны ұқсас сауда – саттық құралдарының нарықтық бағаларын пайдалана отырып анықталады.

Тануды тоқтату

Қаржылық активті тануды тоқтату, егер Компания активке қатысты шарттық құқықтарды бақылауды жоғалтса, тоқтатылады. Бұл жағдай құқықтар іске асырылған, берілетін немесе күшін жойған кезде орын алады. Қаржылық міндеттемелерді тану оны өтеген жағдайда тоқтатылады.

Қаржы активтерінің құнсыздануы

Топ қаржы активі бойынша амортизацияланған құнмен бағаланатын болжалды несиелік шығындардың бағаланған резервін 12 айлық болжалды несиелік шығындарға тең сома мөлшерінде таниды. Саудалық дебиторлық берешек бойынша Компания шығындардың бағаланған резервін барлық мерзім ішіндегі болжалды несиелік шығындарға тең сома мөлшерінде бағалайды. Әрбір есептік күнде Компания қаржы құралы бойынша шығындардың бағаланған резервін егер осы қаржы құралы бойынша несиелік тәуекел бастапқы танудан кейін өскен болса, барлық мерзім ішіндегі болжалды несиелік шығындарға тең сома мөлшерінде бағалайды.

TRANSLATED

31. Есептік кезеңнен кейінгі оқиғалар

Жаңа қарыз алу

2023 жылғы наурызда Топ «Еуразиялық банк» АҚ-дан 2028 жылғы наурызға дейінгі мерзімге жылдық 1.5% мөлшерлеме бойынша 5,000,000 мың теңге сомасына қарыз алды. Қаражат толығымен «Қазақстан Халық банкі» АҚ алдындағы борышты өтеуге бағытталды.

Еншілес және өзге де ұйымдардың акцияларын сату

Топ электрондық сауда саттық нәтижелері бойынша еншілес және өзге ұйымдардың акцияларын сату бойынша мынадай мәмілелер жасасты:

- 2023 жылғы мамырда «Тыныс» АҚ-ның 5,004,188 мың теңгеге 100% акциясы, оның 1,501,256 мың теңгесі 2023 жылғы мамырда алынған, қалған сома 2025 жылғы сәуірге дейінгі мерзім ішінде өтелуге жатады;
- 2023 жылғы мамырда 23.6% «Мұнаймаш» АҚ акцияларының қалдығы 232,081 мың теңгеге, қаржылық есептілікті шығару күніне сатып алушы толық құнын төлеген;
- 2023 жылғы маусымда өткізілген сауда-саттық қорытындысы бойынша «ҚИ 811 автожөндеу зауыты» АҚ-ның 288,600 мың теңгеге 100% акциясын сатып алушы анықталды, активтің толық құнын төлеу 2023 жылғы желтоқсанға дейін өтелуге жатады.

Қарыздарды ұзарту

2023 жылғы наурызда Топ негізгі қарыз берушілерге жоспарлы төлемдерді 2024 жылғы ақпанға ауыстыру туралы өтінішпен жүгінді. Нәтижесінде 2023 жылғы маусымда «Қазақстан Халық банкі» АҚ және «Самұрық – Қазына» АҚ қарыздары бойынша толық өтеу мерзімі-2024 жылғы 1 ақпанды сақтай отырып, қайта құрылымдауды жүргізу жоспарлануда.

Қатысу үлесін беру және алу

Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2022 жылғы 16 тамыздағы № 561 қаулысына, Қазақстан Республикасы Мемлекеттік мүлік және жекешелендіру комитетінің 2023 жылғы 29 мамырдағы №424 бұйрығына сәйкес, «Авиациялық оқу орталығы» ЖШС-нің 100% мемлекеттік қатысу үлесі әрқайсысы номиналды құны 1,000 теңге болатын 330,813 дана мөлшерінде Топ акцияларының эмиссиясын төлеуге берілді.

Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2023 жылғы 23 ақпандағы №159 қаулысына, Қазақстан Республикасы Мемлекеттік мүлік және жекешелендіру комитетінің 2023 жылғы 7 наурыздағы №236 бұйрығына сәйкес, Компанияның еншілес кәсіпорны «Қазтехнологиялар» АҚ-ға тиесілі «Steel manufacturing» ЖШС-нің 100% қатысу үлесі кейіннен Топқа акциялар эмиссиясын төлеу арқылы мемлекеттік меншікке өтеусіз берілді.

Есепті күннен кейін басқа маңызды оқиғалар болған жоқ.